

Roman

TEDNIK ZA VSE / LJUBLJANA, 2. NOVEMBRA 1929

ŠTEVIČKA 2 DINARJA

VSEBINA 4. ŠTEVILKE: P. R.: NEZAKONSKA MATI, roman iz naših dni. — ZA EVINE HČERE: Moda, Da bom še lepša, Praktični nasveti, V kraljestvu loncev. — BREZIMNA PISMA, kriminalna novela. — Rex Beach: ZLATI DEMON, pustolovni roman. — „ROMAN“ O SEBI. — ROKOBOREC, iz detektivskega dnevnika. — PISANE ZGODBICE. — NAGRADA ČITATELJEM „ROMANA“ (500 Din). — ANEKDOTE. — ŠALE.

P. R.:

Nezakonska mati

Roman iz naših dni

Prejšnja vsebina: Tovarnar Andrej Lokar je obstrelil neznanega moškega, ko je zvečer bežal izpod balkona njegove žene. Bil je Ciril Samec, nekdanji zaročenec gospe Mire, ki jo je pozneje mati prisilila, da je vzela Andreja. Po štirih letih je prišel, da jo še enkrat vidi, preden se izseli v Makedonijo. Nesrečnica, ki je v srčnem gorju vrgla za njim poljub, trepeče pred močevim srdom. Sirota Ljuba, Andrejeva sorodnica, se žrtvuje zanj in vzame njeno dozdnevno krivdo nase; tovarnar jo obsodi in prekolne kot malopridnico. — Nočni prizor je opazil tudi drvar Martin Skobec; ko ga zasačijo na lovski tatvini, grozi z odkritjem. Ljuba, dobrotnica njegovih otrok, ga pregovori. — Mira, potrta po teh dogodkih, kaže znake duševne zmedenosti. Enako obupen je Ljubin položaj; kaj poreče poročnik Milan Stankovič, njen ženin, če mu Andrej zatoži greh, katerega se je velikodušno obtožila? Ljubi ga iz dna duše, v trenutku omotice mu je dala vse... A pravi te dni jo začno obhajati čudne slabosti; z grozo zasluži svoje stanje. Dr. Ljekar, ki je prišel zaradi Mire, preišče tudi njo. Ker na noče tovarnarju ničesar povedati, brzojavljaj ta po dr. Babniku iz ljubljane. Ljuba čuti, da je izgubljena...

Babnik je bil mlad, a zelo nadarjen zdravnik, pristaš najnovejše šole.

Kakor hitro je stopil v hišo, ga je Andrej povabil v svojo delovno sobo in se tam dolgo razgovarjal z njim.

Doktor Babnik je najprvo preiskal Miro, nato se je oglasil tudi pri Ljubi.

Ko je stopil iz dekličine sobe, ga je tovarnar že čakal na hodniku.

„Nu, gospod doktor?“

„Ali naj vam povem resnico?“

„Odločno vas prošim.“

„Mučna je.“

„Pripravljen sem nanjo.“

Poročnik se je vzravnal. Njegov obraz je bil grozen (stran 2)

„Gospodična je...“

Čeprav je Andrej že slutil to razodetje, ga je vendar zadelo kakor strela z neba.

„Ali se ne motite, doktor?“

„Vsak dvom je izključen.“

„Prav. Hvala vam.“

Ko se je zdravnik odpeljal, je tovarnar v obupnem gnevu skrčil pesti in zastokal:

„Oh, podlo bitje! Zavržena deklina!“

X

MUČNA DOLŽNOST

Nekaj dni pozneje...

Gorenjski vlak je pribojnel na ljubljansko glavno postajo...

Andrej Lokar je skočil iz svojega oddelka in neučakano hitel k izhodu. Sedel je v prvi taksi ter se odpeljal na stanovanje poročnika Stankoviča. Baš je hotel stopiti v vežo, ko ga je nekdo poklical... Bil je poročnik sam, ki je prav ti isti mah zavil iz sosednje ulice. Z iztegnjenimi rokami mu je planil naproti.

„Ti, Andrej! Ali si prišel k meni?“

„Kakor vidiš!“

„Lepšega presenečenja se ne bi mogel misliti... Pravkar prihajam od komandanta; obljubil mi je kratek dopust, ki ga mislim prebiti pri tebi.“

Oči so mu zasijale od sreče.

„Zakaj mi nisi sporočil, da prideš?“ je nadaljeval. „Počakal bi te bil na postaji... A kaj ti je, duša? Nekam mračen si videti. Kako je z zdravjem gospe soproge?“

„Ni da bi se hvalil. Slabotna je bila zmerom, a zadnji čas mi kar čudno boleha.“

„Kaj pravijo zdravniki?“

„Trdijo, da ne bo hudega.“

„Dal Bog! — In Ljuba?“

Zakaj

Vaš trafikant ne prodaja „Romana“?
zato

ker ga Vi ne zahtevate!

Ako Vam Peter ne ustreže
stopite k Pavlu:

Vprašajte v drugi trafiki
ali pa
postanite naročnik!

Tovarnarjevo čelo se je stemnilo.
„Prav zaradi nje sem prišel.“
Nenadna tesnoba je zasenčila Milana obraz.

„Menda ni obolela?“

Namestu odgovora mu je segel tovarnar pod pazduho.

„Dajva, stopiva k tebi. V sobi bova laglje govorila.“

Nekaj trenutkov kasneje sta stala v poročnikovi sobi. Milan je bil bled in prsi so se mu dvigale od nemira.

„Kaj je z njo?“ je vprašal z zastajajočim glasom.

Tovarnarjev pogled je izražal brezmejno sočutje. Stopil je prav do njega in ga prijel za roke.

„Milan, pripravi se... velika žalost te čaka...“

Poročnik je omahnil:

„Umrla je!“

To je bilo prvo, kar mu je prišlo na um. Njegove oči so se razširile od groze.

„A tovarnar je zmajal z glavo.“

„Ne, ni umrla... Živi... Toda izgubil si jo...“

Pomočal je in z boleznim glasom nadaljeval:

„Čuj, Milan. Vem, kako rad si jo imel. Misli si, da si sanjal lepe sanje...“

„Za Boga, govori razumljivo... Od tvojih besed se mi samo v glavi vrtil... Zakaj sanje? Ljubim jo z vso dušo in tudi ona me ljubi...“

Andrej Lokar je molčal.

„Govori že,“ je vzkliknil oficir in ga zgrabil za roke, o ne muči me! Mar ne vidiš, da me spravljaš ob pamet?“

Tovarnarjeve ustnice so se razklenile.

„Reciva, da si se motil.“

„Kaj praviš?“

„Misli si, da te Ljuba ne ljubi več.“

Poročnik se je zasmel kakor iz uma:

„Da me Ljuba ne ljubi več?... Meša se ti, siromak Andrej!... Ali ne veš, da mi je podarila vse svoje življenje... da mi je prisegla zvestobo... in da me obožava, kakor jaz njo?... Ljuba... da me ne ljubi več... ha, ha, ha!“

Smejal se je, toda njegov smeh je bil bolesten, strah ga je bilo slišati.

„Čprav. Misli si tako.“

„A zakaj? To je vendar nemo-goče... Mogoče bi bilo samo tedaj, če bi...“

„Le izreci besedo.“

„Ne bom... Bogokletstvo bi storil.“

„Tedaj povem jaz namestu tebe: Ljuba te ne ljubi več, ker ljubi drugoga.“

Poročnik se je vzravnal. Njegov obraz je bil grozen.

„Lažeš!... Lažeš!“

A že je obnemogel. Intenja mu je zadušilo glas. Proseče je iztegnil roke proti Andreju.

„Ne, saj ne more biti res! Jeli da ni res, kar praviš... Reci, tak reci že, da ni resnica!...“

Prijel se je za glavo in se zgrudil v naslanjač. Debele solze so mu udarile iz oči. Presunjen po tej bolečini je tovarnar stopil k njemu in mu položil roko na ramo.

„Bodi pogumen, Milan.“ je zamrmral.

A ta ga ni slišal. Kakor brez zveze so uhajale besede iz njegovih ust.

„To je blazno... Ona, tako čista, tako nedolžna!... Če pomislim, kako so njeni prstki trepetali v mojih rokah... Njeno srce je utrip ob mojem srcu!... In kako mile besede mi je govorila, vsa večnost jih ne more izbrisati iz moje duše... Ne, ne! Ni res, da bi bila lagala — ni res, da bi bila vzljubila drugega!...“

Vstal je. Videti je bilo, da se oklepa poslednje nade.

„Čuj, Andrej, motiš se... Ne morem verjeti in ti ne morem... Nekaj mi pravi, da je Ljuba še vedno moja... da ni nikoli ljubila drugega kakor mene... Hočem govoriti z njo in ji pogledati v oči. Spomnil jo bom njenih priseg in ona me bo poslušala...“

„Nikoli več ne boš govoril z njo.“

„Zakaj ne? Zakaj?“

„Ljuba te ni več vredna.“

„Oh, Andrej!“

Milan Stankovič se je ujel za mizo. Čez minuto je z boleznim naporom povzel:

„Če je spoznala, da se je njeno srce zmotilo... to še ni dokaz, da bi me bila nevredna... Ne morem je obsojati, če je tako!... Prosil bom za premeščenje... in bom nosil svoje gorje do smrti!... Morda pride kdaj ura, ko ji vse odpustim...“

„Nikoli ji ne boš odpustil! Doka-žem ti, da njena propalost ne zasluži odpuščanja.“

Mladi oficir je okamenel. Ustnice so mu pobledle.

„Dokažeš mi?“ je kriknil. „Kje so tvoji dokazi?“

„Evo jih.“

Tovarnar je pričel govoriti. Od besede do besede je povedal Milanu zgodbo tiste hudournice noči...

Poročnikovo lice je dobivalo med njegovim pripovedovanjem izraz brezmejne potrnosti. In ko je prišel Andrej do trenutka, ko je stopil v salon in našel Ljubo napol oblečeno, je Milan s krvavečim glasom zavpil:

„Molči... tak molči... oh, moj Bog!“

Rdeča megla mu je udarila v oči.

„In je nisi ubil!“

„Te pravice nimam.“

„Ali se ni nič zagovarjala? Niti z besedico se ni uprla, da je nedolžna?“

„Ne. Njena krivda je bila preveč očitna. Ni je mogla utajiti.“

A v tem se mu je zazdelo, da uha-ja poročnikova misel drugam. Bilo je, kakor da išče po svojem spominu... In zdajci je vprašal s hripavim, izpremenjenim glasom:

„Praviš, da je bila tisti večer ne-
vihta?“

„Da... Ti si bil pri nas, a mene ni bilo doma. Šele drugi dan bi se bil moral vrniti iz Maribora...“

„Obstrelil si ga, jeli... tako si de-
jal?“

„Menda! V drevoredu sem našel krvave sledove... Zakaj vprašaš?“

Poročnik ni naravnost odgovoril.

„Čudno, čudno,“ je mrmral kakor sam pri sebi. „Stvari se ujemajo... utegnili bi biti tako... Po nevihti... na cesti...“

Andrej ga je žalosten opazoval. Pa ne da bi se mu mešalo?

Mladi človek je morda res izgubljaj pamet. Zakaj mahoma je udaril v rezek grohot, ki je bil vse bolj podoban jok.

„Ali veš, kaj se je zgodilo, Andrej?... Čuj: ti si ga obstrelil, lopova, ki je uničil mojo srečo... a jaz sem mu rešil življenje!“

„Življenje si mu rešil?“

„Da. Pobral sem ga na cesti... Na povratku od vas sem se moral oglasiti v vasi, pri rodbini svojega tovariša Železnika, saj ga poznaš. Nevihta se je med tem pričela in vrli ljudje so me pridržali, dokler je ni bilo konec. Šele pozno ponoči sem odhajal. Kakih pet sto metrov od vasi mahoma zagledam človeka, ki leži preko ceste kakor mrtev. Pri mesečini, ki je takrat že spet svetila, vidim okoli njega mlako krvi. Imel je prestreljeno ramo... Gospodski človek je bil, vitke rasti in lepo oblečen. Ko se je zavedel, mi je pripovedoval, da je tuj v tem kraju in da ga je napadel potepuh. Naznaniti pa ni hotel ničesar, mudilo se mu je v Ljubljano. Trpeti je moral zelo, mrzlica ga je prijemala in zobje so mu

šklepetali... Njegova istorija se mi ni zdela kaj verjetna, a ker me je tolikanj prosil, naj mu pomorem do druge vasi, sem ga vzel k sebi na konja in mu izpolnil željo. V M... sem ga odložil pri nekem kmetu; rekel mi je, da bo tam počakal prvega vlakca. Zdravnika ni dal poklicati, češ, za to bo v Ljubljani dovolj časa... Za mojo pomoč se mi je vroče zahvalil; vprašal me je, kdo sem, a svojega imena mi ni povedal. Ker sem slutil, da ima težne razloge, nisem silil vanj... Od tistih dob nisem več utegnil misliti na to prigodo...

Poročnik je umolknil. Andrej ga je bil poslušal z napetim zanimanjem.

Da, Milan je imel prav: ranjenec ni mogel biti nihče drugi kakor tisti, ki je on streljal nanj...

A kdo je bil? Ljubljancan? Kje in kako se je Ljuba seznanila z njim? Vse to je bilo nerazrešena skrivnost.

„Zakaj mi nisi tega že davno sporočil?“ je zdajci vprašal poročnik. „Zakaj si čakal do današnjega dne?“

„Mira me je zaklinjala, naj ti ne povem... Ona ni hotela verjeti v Ljubino krivdo... Ubožica tudi danes ne ve, da sem tu...“

„Kaj pa... Ljuba?“ je z muko vprašal oficir.

„Tudi ona ne ve. Odločil sem se zaradi odkritja, ki je še strašnejše od prvega.“

Milan ga je strmo pogledal. Kaj je moglo biti še hujše od tega, kar je bil slišal?

„Še strašnejše...?“ je ponovil z otrplimi ustnicami.

„Da.“

Tovarnarju beseda ni šla z jezika. Le stežka je spravil iz sebe:

„Ljuba, je noseča.“

Milan Stankovič je jeknil, kakor da ga je treščilo po glavi. Zakrilil je z rokami in omahnil nazaj; da ni stal za njim naslanjač, bi bil padel.

„Ljuba... noseča...“ je zajeceljal.

A v tem je Andrej pristopil k njemu. On sam ni bil nič manj prepaden in bled od poročnika. Gorje, ki ga je videl pred seboj, mu je trgalo dušo.

„Daj, Milan,“ je rekel, stiskaje prijatelju roke, „bodi mož... Ni prav, da se zaradi te deklinje predajaš obupu... Ljuba ni vredna tolikšne žalosti, pozabi jo! Verjemi, čas bo zacelil tvojo rano... In nekega dne boš našel drugo, res pošteno in čisto žensko, ki ne bo poznala blatnih globin življenja. Ljubezen in sreča se bosta vrnila v tvoje srce.“

„Nikoli!... Nikoli več!“

Poročnik se je izvil Andreju iz rok. Temne oči so mu vročično žarele.

Naberite 5 naročnikov!

Poslajte nam naročnino!

Za Vas jo plačamo mi!

Čitajte „Roman“ zastonj!

„Vsega je konec,“ je rekel z glasom najgloblje muke. „Ljubi sem dal ljubezen svojega srca... nikoli več ne bo v njem prostora za drugo!... Toda usliši mi prošnjo in dovoli, da pridem še enkrat k vam. Še enkrat naj jo vidim — poslednjikrat...“

„Čemu? Potem ti bo še hujše.“

„Iz njenih lastnih ust hočem slišati priznanje. Meni bo morala povedati, kdo je bil... zakaj najti ga moram... in našel ga bom!“

„Prav. Pridi, če ne moreš drugače.“

„In ko mi pove, kar hočem vedeti, ji pljunem v obraz in se odvrnem od nje na veke...“

XI

„NEDOLŽNA JE!“

Lokar ni povedal Miri, da je bil pri Milanu Stankoviču. Hotel je molčati do konca, da bi udarec tem bolj zalegel...

Mirino in Ljubino stanje je ostalo neizpremenjeno. Slej ko prej je davila vso hišo težka negotovost zadnjih dni.

V nedeljo zjutraj je Andrej po opravih odšel v tovarno.

Ljuba in Mira sta zajtrkali sami, zakaj gospa Zorčeva, ki je pozno vstajala, je pila svojo kavo v postelji.

Obe skupaj nista použili toliko, da bi bilo vredno imena.

Odkar sta jo bila preiskala zdravnika, je bilo Ljubo še bolj groza bodočnosti. Njeno gorje je tako naraščalo, da ni več vedela, kaj dela.

Sklenila je bila, da napiše Milanu pismo: priznala mu bo vse po pravici in ga naprosila, naj ji pomaga.

A vselej, kadar je prišla za pero, ji je zmanjkalo poguma. Strašno priznanje, h kateremu se je pripravljala, jo je tiščalo k tlom...

Tako je odlašala vsak dan iznova. A danes se je odločila. Zadnji čas je bil, da Milan zve, kako je z njo. Gotovo bo neutegoma storil vse, da jo obvaruje sramote...

Kakor hitro je mogla, se je poslovila od Mire in odšla v svojo sobo.

Z veliko težavo, zakaj pri slehernem stavku so ji solze zalivale pogled, je pisala zaročencu takole:

„Milan moj ljubljani!“

Tvoj molk me preseneča. Že nekaj dni je, kar so manevri končani,

a jaz še vedno čakam sporočila. Tolikanj sem se veselila pisma, s katerim me obvestiš, da prideš...

Oh, koliko ti imam povedati! Moje novice so tako resne, da se jih skoro ne upam zapisati. A treba je.

Treba je, da zveš strašno skrivnost, ki se mi je razodela. Izpozaba, ki sva jo zagrešila v omami trenutka, je kaznovana. Razumeš me kaj mislim!

Trepečem in sram mi stiska srce. A dvomiti ne morem... Kaj nama je zdaj storiti? Oh, če bi vedel koliko ur sem že prejokala! Pomisli, kaj bo z menoj, če hitro ne ukreneva, kar je treba...

In razen tega je v mojem življenju še nekaj drugega, nevarna skrivnost, ki je niti tebi ne morem razodeti. Milan moj. A prosim te: ako me nekega dne obtožijo pred teboj, ne verjemi jim! Prišežem ti, da te ljubim in da ne bom ljubila nikoli nikogar drugega kakor tebe.

Pridi hitro k svoji ubogi Ljubi in prinesi ji poguma, ki ga tako zelo potrebuje. Pridi, da ji poveš, kaj naj stori...

Ne odlašaj, reši me sramote. Groza me je misliti na to, kaj bo, če tebe ne bo z menoj... Glej, vse bom storila, vse pretrpela zate in za ljubljeno bitje, ki trka na vrata najinega življenja. Samo sramote me je strah...

Pričakujem te takoj po prejemu tega pisma, Milan moj, in te objamem prav tako vroče, kakor te ljubim.

Ljuba.

Spisala je pismo, napisala naslov in skrila ovoj pod pivnik, da bi ga skrivaj oddala. Andrej ni smel vedeti, da je pisala Milanu.

Vstala je in stopila k oknu, češ, ali more brez skrbi oditi z doma. A tisti mah je okamenela.

Zagledala je bila postavo, ki je po drevoredu naglo stopala proti vili.

Nepričakovani prišlec je bil poročnik Stankovič... Njen, Milan!

„Milan!... Milan!“ je zamrmrala Ljuba in prebledela kakor zid.

Ni se mogla ganiti z mesta. Kaj je pomenil ta nenadejani prihod? Zakaj se ni bil napovedal?

Tesnoba ji je davila dušo kakor že-lezen obroč. Poročnik je stopal nenavadno urno. Očividno se je bil pripe-ljal z vlakom.

Prešlo je nekaj minut. Ljuba je slišala odpiranje in zapiranje vrat. Z grozo je mislila na to, da tovarnar v tem trenutku nemara že govori z zaročencem.

„Kaj naj storim?“ se je vpraševala, trepetaje kakor jagnedov list.

In zdajci so se začuli s stopnic koraki. Vrata so se odprla. Andrej Lokar je stal na pragu.

„Pojdi v salon,“ je velel s suhim glasom. „Kličejo te.“

To rekši se je umaknil in stopil v Mirino sobo.

V dekličinem srcu se je oglasilo upanje. Če bo govorila z Milanom na samem, mu pove skrivnost, ki mu jo je hotela sporočiti v pismu. Ne da bi izdala Miro, ga bo kako opozorila na nevarnost, ki ji preti. In Milan ji bo verjel...

Z utripajočim srcem je stopila v salon in zagledala poročnika.

Stal je pokoncu, držeč se za naslanjač. Njegove ustnice so bile bele in čuden ogenj mu je tlel v temnih očeh.

Hotela je planiti k njemu, toda Milan se ni zganil, da bi ji stopil naproti. Niti ust ni odprl. Ves njegov obraz se je pačil od neizmerne bolesti.

„Milan!“ je strahoma zamrmrala.

Spoznala je, da ve... Tovarnar ji ni bil prizanesel. In mladi mož, zapeljan po videzu, je verjel v njeno krivdo!

Mrzlo ji je gledal v obraz.

Ljuba je zvila roke. Vse njeno bitje se je upiralo misli, da je ponižana v očeh moža, ki ga tako sveto, tako brezmejno ljubi...

Da ni pomnila besede, ki jo je bila dala Miri, bi bila še tisti trenutek na ves glas zavpila, da je nedolžna. Oprala bi bila s sebe sumnjo, ki jo je z grozo brala na oficirjevem obrazu.

„Milan,“ je zajecljala. „Moj Milan!“

A baš ko je hotela skočiti k njemu, so se odprla vrata za njenim hrbtom in tovarnar je stopil v sobo.

„Sedi!“ je rekel Ljubi in pokazal na naslanjač.

Milan se je brez besede spustil v svoj blazinjak. Ko je tudi Ljuba sedla, se je Andrej srdito obrnil k njej, rekoč:

Ura plačila je prišla. Izprva sem se bil vdal prošnjam svoje žene. Obljubil sem ji, da bom molčal, če sama pretrgaš zvezo z Milanom, ki ga nisi več vredna. Toda nastopile so nove okoliščine... Videl sem, da bi bilo molčanje zločin in da je moja edina dolžnost odpreti poštenjaku oči. To dolžnost sem izpolnil. Tvoj greh in tvoja sramota sta razkrinkana!...

„Andrej!...“

„Molči! Sama si priznala, da je resnica... Zdaj sprejmi kazni, ki si jo zaslužila.“

V Ljubi se je nekaj uprla. Ne, tako se ni smela vdati. Poročnik je stal tu,

pred njo, in vse njegovo življenje je viselo na njenih ustnicah.

„Poslušajte me!“ je zavpila...

A v tem je pomislila na Miro. O Bog, ta muka je presegala njene moči! In Milan je še vedno strmela vanjo.

O, hinavka! Vsaka črtica njenega obraza je izražala poštenost in odkritost. In vendar je bila najbolj podlo in najbolj lažljivo bitje pod solncem...

Njeno lastno vedenje je pričalo o tem. Ta potrtost, ta obup, ta molk, vse je utrjevalo v Milanu gotovost, da je kriva!

„Nu, govori!“ je s trdim glasom nadaljeval tovarnar. „Kaj si hotela reči?“

Kaj je hotela reči?... Oh ne, govoriti ni smela. Na Miri je bilo, da pove resnico. Ona, Ljuba, je bila prisegla, da bo molčala. Ne glede na strašne posledice je bilo njena dolžnost, da gre v svoji žrtvi do konca. Svoje dobrotnice ni smela izdati!

Pobesila je glavo...

„Govori!“ jo je priganjal Lokar. „Opraviči svojo nizkoto, če moreš.“

„Ničesar ne vem, da bi rekla,“ je zamrmrala Ljuba.

„Tedad bom jaz vpraševal, morda se ti sčasoma razveže jezik. Ali je res da sem te ponoči zalotil v salonu, oblečeno v nočno haljo?“

„Res je.“

„Ali je res, da je malo prej neki možki skočil z balkona?“

„Da.“

„Ali je res, da si po odhodu tistega človeka stopila k oknu in vrgla za njim poljub?“

Mladenka se je obupno ozrla v Milana. — toda poročnik je bil odvrnil oči.

„Da,“ je odgovorila s komaj slišnim glasom.

„In končno: ali je res, da boš kmalu mati?“

Ljuba se je zdrznila... skoro z nekakšnim upom je hotela planiti k Milanu; zaradi njega mora trpeti to sramoto!... Oh, saj ni mogoče, da se ne bi zavzel zanjo in je ne bi potolažil z milo besedo!... A v tem je prebledela kakor smrt... Moj Bog, če morda verjame... Ne, ne, njen Milan ne more, ne sme verjeti tega!

Andrej je čakal... A Ljuba je pobesila glavo.

Resnica je,“ je zajecjala.

Milan je zamolklo vzkrilnil. Priznanje je bilo nesporno.

Vse doslej še ni bil izpregovoril besedice. Zdaj pa je mahoma skočil pokoncu in skrčil pesti, kakor bi hotel planiti nanjo. Vsa trda od groze mu je gledala naproti.

Toda ni se je dotaknil.

„Nesramnica! Vlačuga!“ se je utrgalo iz njegovih ust.

Ta strašna psovka je bila vse, kar je mogel spraviti iz sebe.

Ljuba se ni uprla. Molčala je, kakor molči žrtev, ki čuti, da je omagala v zatajenju same sebe...

A tedaj se je Milan oglasil.

„Priznala si... Hvala ti vsaj za to, da tvoj pogum ni manjši od tvoje propalosti!... Bože, o Bože moj, da sem kdaj veroval v tvojo čistost in nedolžnost!“

„Milan...“

„Pusti me. Psovke ti ne gredo do živega... Ne sebe ti ni žal ne mene, ki si me storila nesrečnega do smrti!“

Njegov glas se je prelivaval v jok...

Ljuba se še vedno ni branila. A dejala je:

„Pozneje... kadar boš vedel vse... boš tudi vse razumel.“

„Nalagala me boš, jeli?... O, pozneje bo zdavnaj prepozno. Nikoli več se ne bova videla, nikoli več... Za moje srce si mrtva!“

V tem, ko je tako govoril, so se vrata tiho odprla.

Mira, ki je bila vstala z bolniške postelje, je stopila na prag. Nobeden izmed prisotnih je ni opazil. Andrej in Milan sta ji obračala hrbet, Ljuba pa je od prevelike nesreče pobešala glavo.

Mlada žena se je prišla za naslanjač.

„Pojdi,“ je končal poročnik Stankovič, „le pojdi za svojim lopovom! Od današnjega dne te več ne poznam. Prekleta bodi!“

Pri tej besedi se je začul slaboten vzklík. Vsi so se zdrznili in ozrli.

Mira je stala pred njimi, blede kakor vteleseno gorje. Samo v njenih vročinih očeh je še žarelo življenje.

Vzdignila je roko, njene ustnice so se razklenile. Videti je bilo, da hoče izpregovoriti.

In v Ljubinem srcu je kakor zarja vstalo novo upanje. Prišla je, da odkrije njeno velikodušno žrtev! Ona moče, da bi nedolžna trpela namestu nje!

Oh, zasmilila se ji je v srce. Šele zdaj je zaslutila vso brezmejnost njene obupa. In strahoma je pomislila na Andrejevo bol, ko začuje resnico...

Toda obenem je pomislila na to, da ji bo Milan odpustil. To je bilo zanjo prvo. Ni ga tako junaškega srca, da ne bi omagalo, kadar mu gre za ljubezen dragega bitja.

A zakaj je Mira molčala? Zakaj ni bilo besede iz njenih ust?

Andrej je skočil k njej.

„Odpusti, draga,“ je zamrmral, „odpusti, da te nisem poslušal. Moja dolžnost je bila, da razkrinkam to brezčastnico.“

Mira je srepo strmela vanj, kakor da ga ne razume. Toda iz njenih ust so se jele trgati zamolkle besede:

„Nedolžna je... nedolžna... kriva ni ona... ampak...”

Z vso dušo je visela Ljuba na ustnicah, s katerih je morala pasti njena rešitev.

Tudi Milan se je bil ves presunjen približal.

A mlada žena ni spravila iz sebe nič drugega kakor venomer iste besede:

„Nedolžna... kriva ni ona...”

Njene oči so se čudno bleščale in nestalno blodile po sobi.

Še nekaj trenutkov je stala tako, nato je mahoma razprostrla roke in se s hripavim vzvikom zgrudila na preprogo.

Andrej in Milan je nista utegnili prestreči. Z združenimi močmi sta jo pobrala in položila na zofo. Bila je nezavestna. Njene oči so bile zaprte, obraz rumenkasto bled kakor obraz mrliča...

Prsi so rahlo dihale. Roke so ji

Albert Jean:

Roman in življenje

Pisatelj Lucien Jossierand je odklenil predal pisalne mize in poiskal v njem sliko Odette Najacove.

Dolgo jo je držal v rokah in opazoval divni, a vendar toli okrutni obraz žene, ki ga je toli mučila tako dolgo, šest mesecev. Nato je hitro vtaknil sliko v predal, ker je stopila v sobo njegova žena Solange.

„Ali motim?” je vprašala vznemirjeno.

„Nikakor ne,” se je zlagal. „A glej, ravno prav; ne morem naprej.”

„Česa ne veš?”

„Micheline, moja junakinjo, boli nezvestoba moža, in se odloči za samomor. Prej pa še hoče napisati poslovljno pismo.”

„In?”

„Že tretjič sem začel to pismo, a nikdar mi ni uspelo. Ne gre mi. Ali sem preveč hladen, ali pa se, kar je še slabše, zapletem v fraze. To pismo bi morala napisati ženska!”

Solange je pogledala svojega moža in zardela.

„Če bi vedela, da se mi ne boš smejal...” je rekla boječe.

„Kaj?”

„... bi jaz poskusila napisati pismo...”

„Ti?”

„Zakaj ne...? Saj si ravnokar sam rekel, da bi samo ženska...”

Malce porogljivo se je nasmehnil:

ohlapno visele nizdol. Na čelu so se zbirale potne kaplje.

„Mira!” je prestrašeno vzklikal Andrej. „Mira, ljuba moja, ali me ne slišiš?”

Bilo je, kakor da ga ne čuje.

„Še to minuto naj se hlapec odpelje v Kranj po doktorja Liparja!” je ukazal tovarnar.

Milan je skočil iz sobe, da bi sporočil služinčadi to povelje.

Ljuba se je nehote približala zofi. V svojem sočutju do ubožice je pozabila na vse, kar jo je bilo zadelo. Mira je potrebovala njenih rahlih ženskih rok!

Toda Andrej jo je z očmi prikoval na mestu.

„Da se ne predrzneš!” je zarohnel.

„Ti, ti si njena morilka!”

In Ljuba je iznova sklonila glavo. Umaknila se je za naslonjač, pokleknila in jela moliti za nesrečnico...

Minila je ura, ki je bila daljša od večnosti. Doktor Lipar se je pripeljal.

(Dalje prih.)

„Nisem vedel, da imaš dar za pesnikovanje.”

„Še marsikaj drugega je v meni, česar ne poznaš,” je rekla z zagonetnim, grenkim nasmeškom.

Lucien je vstal in šel proti vratom.

„Kam greš?”, ga je vprašala Solange.

„V mesto.”

Nagnila je glavo in ni odgovorila niti besede. Zdelo se ji je, da vidi pred seboj Odetto Najacovo, in njena slika se ji je zagrizla v možgane. Šele čez nekaj časa je rekla:

„Ne pridi preveč pozno domov!”

... Ko je mož odšel, je Solange vzela kos papirja in začela pisati.

V začetku ji je škripalo pero v roki, ki se ji je tresla od razburjenja. Ni takoj našla besed, ki jih je iskala. Ali sčasoma ji je postalo vse jasno, vse, kar je hotela povedati, in njene misli so postale meso.

Pisala je:

Dragi moj!

Ker te ni doma, hočem porabiti priliko, da ti rečem poslednjič: z Bogom! Malo preje, takrat, ko si se odpravljaj, kakor vsak dan, k svoji prijateljici, nisi opazil vznemirjenja in bolesti na mojem obrazu; nisi videl mojih rok, ki so drhtele.

Hvala Bogu...! Kajti, če bi me bil kaj vprašal, ne bi imela toliko moči, da bi utajila svojo strašno tajnost. Življenje mi je postalo breme. Ko se nocoj vrneš od nje, ko ti bodo ustnice še gorele v žaru njenih poljubov, ti ne bo treba iskati, kakor vsak dan, laži, s katerimi si me hotel uspavati. Ne bo me več. Morda ti bo to drago, ker te ne bom vznemirjala z vprašanji. Nočem biti več kamen spotike v tvojem življenju.

Ne kesaj se; bilo bi odveč.

Dragi! Ko prečitaš to pismo, pojdi v najino sobo. Ležala bom mirno na postelji.

Že dolgo sem se bavila s to mislijo; ona je moja edina rešitev. Tedne in tedne že skrivam v kopalnici stekleničico strupa. Najdeš jo ob mojem zgledu...

Takrat so se nenadoma odprla vrata. Na pragu je stal Lucien.

„Ključ sem pozabil.”

Stopil je k pisalni mizi in vprašal ženo:

„Kaj delaš med mojimi papirji?”

Solange je hitro zakrila list papirja, ki ga je ravnokar popisala.

„Oh, nič... nič...!”

„Ne laži!”

Z odločno kretnjo ji je iztrgal papir iz roke.

„Vse ti povem, vse,” je jecljala... „hotela sem napisati ono pismo za roman... ono pismo, ki ga nisi mogel napisati ti...”

Začel je čitati.

„Ti... ti... si to napisala,” je rekel tiho, kakor da ga duši v grlu.

„Da!”

Kakor blazen je zbežal iz sobe.

„Lucien, Lucien!” je klicala za njim.

Ni je poslušal. Hitel je v kopalnico.

„Lucien!”

Solange se je zgrudila ob naslonjaču in obupno zaplakala.

Ko jo je dvignil s tal, je s strahom opazila, da drži v roki ono stekleničico strupa.

„Solange... povej mi!... Pismo...”

Pokimala je z glavo.

„Solange...? Hotela si storiti to, kar si napisala...? Če se ne bi bil pravočasno vrnil...?”

Pogledala ga je:

„Da!”

In ko je ležal pred njo na kolenih in ihtel, mu je rekla:

„Nekaj mest v tem pismu bo treba najbrže izpremeniti... to ni literatura, to je samo življenje...”

Z A E V I N E H Č E R E

Moda

Osebnost in moda

Ni ga večjega samosilnika in diktatorja na svetu od mode. Naj si izmisli še tolikšno gorostasnost, vedno prodre in nad vse rešen je oni nemški izrek, ki pravi: „Nič ni tako neumnega na svetu, da ne bi moglo postati moderno!“ Nekateri sprejmejo brez ugovora vse njene ukrepe, drugi s pridržkom, popolnoma pa se jim nihče ne upre. A če je vendar kdo tako pogumen, vidimo v njem čudaka in nazadnjaka.

Saj smo se res v začetku malo branile „bubi“ glavič in kratkih kril, a toliko časa nam je trinoglavka Moda govorila in dokazovala, da smo zdaj z redkimi izjemami vse prešle v njen tabo! Zal pa moram pribiti, da to ni bilo vsem v prid, kajti naj bodo kratki lasje in dokolenke ali celo nadkolenke še tako praktične in moderne, mnogim so eni ko druge naravnost sovražniki. Namestu da bi jih bili ti zapovedi despotične Mode polepšali, se je zgodilo ravno narobe: Glava, ki je bila z dolgimi lasmi lepo zaokrožena, je zdaj ploščata, ker je bila mati narava slabe volje, ko jo je oblikovala in se ji je skazila. Tudi redki, gladki lasje se vse bolj opazijo, če so postrizeni. Kar se pa kratkih kril tiče, moram reči, da so mnogim ženskim bitjem več kot sovražna. Koliko napak na nogah je bilo preje prikritih, koliko postav je bilo lepših z daljšimi krili! Mogoče se ena ali druga Evina hčerka tega tudi zaveda, a sirota je popolnoma brez moči nasproti vsemogočni Modi, ki se ji smeje!

A kako bi bilo, da se tej hudomušnici vseeno postavimo malo po robu s trditvijo, da ni še vse lepo, kar je moderno! Moderna stvar postane lepa šele tedaj, če se nam tudi poda, to je, če naše naravne vrline podčrta, napake pa milostno zakrije. Da pa to spoznamo, moramo dobiti jasen pogled za svojo vnanost, kljub vsem ugovorom brbljave Mode, ki želi prikrojiti vsa

bitja po istem kopitu. Saj ji lahko sledimo, a zmerno, poudarjajoč osebno noto, ki je odvisna od postave, rasti in starosti. Navdušeno gredo za vihravko Modo lahko samo mlade, sloke Eve, a starejše, ki se hočejo brezpogojno pokoravati modnim ukazom, se ne pomlade, ampak osmeše. Ne skušajmo siloma podaljšati pomladi življenja, ki ji je odmerjen le gotov čas! Tudi v modnem pogledu se mirno prilagodimo poletju, jeseni in — zimi življenja. Le če bomo v modnih vprašanjih vselej imeli pred očmi te večne prirodne zakone, bo naša vnanost vedno lepa!

Naj tedaj Moda na dolgo in široko govori, dokazuje in zapoveduje, poslušajmo jo sicer, a presoajamo sami in — imejmo poslednjo besedo mi!

Da bom še lepša

Nos

Dostikrat je nos tisto, kar nam kviri obraz. Mnogo je sicer moči popraviti, a vsega vendar ne. Na primer lahko odpravimo rdečico na nosu, kakor smo vam že povedali v prvi številki našega lista. Tudi za lesk nosu so zdravila, a žal ne moremo popraviti oblike. To lahko stori samo zdravnik z operacijo ali pa nosni oblikovalec, ki ga dobite pri bandażistu.

Neprijeten vtis napravi obraz, če se nam nos sveti. Danes vam povemo, kako ta nedostatek odpravite. Trenutno vam pomaga pudranje, ali pa tudi umivanje s čistim alkoholom, ki odstranjuje maščobo. Vendar ta uspeh ni trajen. S potrpljenjem pa lahko za vedno odpravite ta nedostatek. Čudno se sliši, a vendar je res, da vam tu pomaga le maščoba. Namažite si dvakrat na dan nos s kako mastno kremo ali pa vazelinom, in počakajte, da koža maščobo vpije, nato nos nekaj časa masirajte in obrišite maščobo s čisto rutico. Naposled nos še popudrate. Če ravnate tako tri tedne, vam je uspeh zagotovljen.

Glavobol

Velik sovražnik lepote je glavobol. Mnogo žensk trpi na glavobolu, vendar pa ne pripisujejo temu nikake važnosti in vendar baš glavobol zelo škoduje lepoti obraza. Vsaka bolečina povzroča, da se nam zgrbanči obraz, da dobimo kalne oči in bleđa lica. Ne dajte, da bi vas dolgo mučil glavobol! Dandanes dobite že povsod dobra sredstva, ki vam

olajšajo bolečine. Vzemite jih takoj, ko vas začne glava boleti. Lahko si pomagata tudi tako, da si denete na čelo mrzel obkladek. Namočite ruto v mrzli vodi in ovijte z njo glavo; glavobol vas bo zanesljivo minil v nekaj minutah.

Deset zapovedi za negovanje lepote v mrzlem letnem času

1. Ne čakaj, da ti mrzli zrak skvari kožo, prični z nego že poprej.
2. Namaži si obraz vsak večer z maščobo, posebno če si bila podnevi delj nego eno uro na svežem zraku. Obraz naj ostane preko noči namazan.
3. Ne uporabljaj šminke, če se ukvarjaš s sportom. Šminka onemogoča koži potrebno dihanje, ki ga zahteva povečana cirkulacija krvi.
4. Ne hodi neposredno po umivanju ali kopanju na zrak, ker postane koža hrpava.
5. Pazi da ti koža od snega ali ledu ne postane vlažna, ker v takem primeru lahko zmrzne.
6. Če si po sportu utrujena, ne pleši in ne bodi dolgo pokoncu. Počivaj, kar najdelj moreš, ker le tako si ohraniš mladost in moč.
7. Če ti mrz ali sport pomnožuje tek, jej več in ne stradaj zaradi vitkosti, ker bi utegnila postati nervozna ali celo organično zboliti.
8. Ne jej in ne pij med sportnim udejstvovanjem, pa tudi po njem ne pretiravaj. Nezmernost v jedi in pijači je prav tako škodljiva kakor stradanje.
9. Med gibanjem na mrazu in tudi neposredno po njem opusti kajenje. Misli na to, da so pljuča izmučena in potrebujejo miru.

Športne čepice

v največji izbiri na drobno in debelo, perilo, trikotaža, nogavice, kravate itd. Načrtovanje in izdelavo pri
A. PRESKER, Ljubljana
Sv. Petra cesta.

Razno zimsko perilo

nogavice, rokavice, krasne vzorke v pleteninah, kakor tudi lepo izbrano damskih oblačil in plaščev po nizkih cenah prinese naša tyrdka

Ign. Žargi, Ljubljana

Sv. Petra c. 3 in 11.

Na
drobno!

F. M. SCHMITT, Ljubljana

Pred Škofijo 2 — Lingarjeva 4

čevlji, sportni predmeti, usnjeni izdelki, galanterija, pletenine, mila i. t. d.

Na
debelo!

10. Oblači se temperaturi primerno in ne zmrzuje iz nečimurnosti. Če ti je mraz, koža obledi, postane suha in hrapava, obolijo pa od mraza tudi organi. Zdravje je lepota.

Praktični nasveti

Kako odpraviš madeže iz obleke?

Obleke iz volnenega blaga očistiš madežev takole: Krpico ali kosček vate omoči z bencinom ali terpentinom in drgni z njim po madežu. Terpentini in bencin ne škoduje ne barvi, ne blagu. Če ti kane vosek na obleko, pokrij madež s kosom pivnika in polikaj ga z vročim železom. Vosek se stopi in pivnik popije vso maščobo. Madeže od olja odstraniš, ako napraviš iz posušene ilovice, mila (navadnega) in terpentinovga špirita mešanico, s katero krepko drgneš madeže, jih posuši in potem skrtlačiš.

Kako si lahko sama pobarvaš obleko in perilo?

(To sredstvo velja le za belo perilo in bele obleke). Ako hočeš obleko barvati z rumeno barvo, skuhaj temen čaj, odcedi ga in namoči vanj obleko. Pusti jo nekaj minut v čaju, potem jo pa obesi v senco. Čim temnejši je čaj, tem temnejša bo obleka. Če hočeš obleko pobarvati z rožnato barvo, namoči pol pole temno rdečega svilnatega papirja (ki ga dobiš v vsaki trgovini s papirjem) v vodo, in ga pusti v njej, dokler se voda ne pordeči. Potem namoči obleko in jo posuši v senci.

Zeleni volk

se napravi na bakrenih predmetih. Odstranimo ga z drgnjenjem z mešanico iz drobnega peska in razredčenega kisa.

Vkuhanó sadje

se časih kljub vsej pažnji pokvari in splesni. Plesnobo previdno odstrani in pokrij sadje 1 mm na debelo s sladkorjem.

Kamelični čaj

je izborno sredstvo za pranje glave. Kamelični čaj mora vreti kakih 10 minut, nato ga odcedi in umij z njim lasje. Posebno priporočljiv je za plavalaske.

V kraljestvu loncev

Ječmenčkova juha, postna

Ječmenčkove juhe ni lahko pripraviti brez mesne juhe. Tudi najbolj izkušeni kuharici se rado zgodi, da dobi taka juha višnjevkasto ali rdečkasto barvo. Po našem navodilu pa skuhaš ječmenčkovo juho prav lepe barve in izvrstnega okusa. Popari ječmenček in dodaj na 125 gramov: 50 gramov surovega masla, 30 gramov drobno zrezane čebule in 60 gramov surovega, zelo drobno zrezanega krompirja. Kuhaj pa juho samo v železnem, emajli-ranem loncu.

Srnje zarebrnice s kostanjevo kašo

Dva dni, preden jih pripraviš, naj ležijo zarebrnice v kaši iz olja, belega vina ali vinskega kisa, lovorja, timijana in dišavnih zrn. Nato jih opeci v maslu in obloži z drobno zrezanimi šampinjoni ter ploščicami pravkar pečenih gosjih jeter. — Za kostanjevo kašo, olupki kostanju vnanjo lupino in ga kuhaj pet minut; nato vzemi s cedilom kostanj iz kroga in mu takoj oderi rjavo kožo, dokler je še vroč. Potem ga poženi skozi sekalni stroj in ga duši v rjavem maslu; skrbno mešaj ter dodaj soli in muškata po okusu. Kostanjevo kašo, ki jo podaš v veliki skledi, obloži s čebulicami, prepraženimi na maslu, okoli kaše pa naloži srnje zarebrnice.

Zelenova solata

Če hočeš, da bo zelena v solati lepo bela, jo pred kuhanjem položi v okisano vodo.

Kako je treba rezati sveži kruh

Svež kruh se lepo reže, če prej pomočiš nož v vročo vodo.

Saje na kuhinjski posodi

Če namažeš vnanje dno pri kuhinjski posodi s kako maščobo, preden jo postaviš nad odprt ogenj, se je saje ne primejo.

Vse cenjene naročnike, ki prvih treh števil še niso dobili, prosimo, naj potrpe dan ali dva, da jim priskrbimo izvođe od trafik, v kolikor jih še imajo. Vsa naša lastna zaloga je pošla!

Anekdote

Signal za umik

Malo pred bitko pri Waterlooju so Francozi zajeli angleškega vojaka, o katerem so mislili, da je vohun. On pa je trdil, da je bobnar. Ker mu niso verjeli, so ga poslali k poveljniku polka, ki je poslal po boben in velel ujetniku, naj zabobna razne koračnice in signale. Anglež je dokazal, da ni lagal. Naposled je polkovnik zahteval še signal za umik.

„Signal za umik?“ se je začudil Anglež. „Takega signala v angleški vojski ne poznamo.“

Francozu je odgovor tako ugajal, da je ujetnika spustil z vsemi vojaškimi častmi.

Tolar in groš

V vojski francoskega maršala Morica Saškega so nekega vojaka zalotili pri tatvini. Da se kaj takega nič več ne zgodi, in da dá svarilen zgled, ga je poveljnik obsodil na smrt na vešalih. Ukradeno blago je bilo cenjeno na kak tolar. Ko so obsojenca vedli na dvorišče, mu je dejal maršal:

„Kako si mogel biti tak bedak, da si tvegaj življenja za tolar?“

„Gospod general,“ je odgovoril vojak, „tvegaj sem ga dan za dnem za enajst centimov.“

Odgovor mu je rešil življenje.

Lord in njegov tajnik

Znani angleški politik Edmund Burke je bil v mladih letih siromašen in je moral iskati zaslužka pri nekem lordu. Ta je kmalu spoznal njegove sposobnosti in ga je vzel za osebnega tajnika. Lord Hamilton je bil znan skopuh in tudi drugače ni dajal svoje-mu nadarjenemu tajniku nikake prostosti, kamoli udobnosti.

Nekoč sta se lord Hamilton in njegov tajnik sprla in v prepiru mu je zahrabil lord: „Kaj si dovolite? Ali nič več ne pomnite, da sem vas privlekel iz podstrešja?“

„Prav imate, lord,“ je mirno odvrnil Burke. „Spomnili ste me na to, da sem se ponižal k vam!“

Zapustil je lorda in čez nekaj let je postal slaven politik.

S. Guthi:

Brezimna pisma

Sedim doma in čitam zgodbe Conan Doyle. Ta Conan Doyle mora biti tič! Popisuje vam tajinstvene dogodke, potem vplete vsevednega privatnega detektiva, ki z uprav bajno ostroumnostjo, čudovito energijo in neverjetno spretnostjo sprede svoje nitke, dokler se zločinec ne zaplete vanje. Ljudje hlastno požirajo te povesti in niti trenutek ne pomislijo, da jih pisec vleče za nos.

V tem nekdo potrka in me zmoti v premišljevanju.

„Noter!“

Prekrasna dama vstopi v spremstvu elegantnega mladega moža. Dama je po vsem videzu iz „boljših“ krogov. Njen spremljevalec je ideal moške lepote: zagorel obraz, ognjevite oči, gavrnanje črni lasje.

„Gospod detektiv Tuzar?“

„Na uslugo!“

„Rekli so mi, da se na vas lahko zanesem. Morda bi mi vaša spretnost kaj pomagala, ali ...“

„Razumem, milostljiva. Stvar je najbrže kočljiva.“

„Denar je postranskega pomena,“ je tedaj izpregovoril mladi mož. „Če želite, vam nekaj plačam naprej, ostalo pa ob koncu. A da preidem na stvar — oprostite, ali je kdo v sosednji sobi?“

„Bodite brez skrbi, gospod, soba je prazna.“

„Najprej moram priznati, da dama ni moja žena.“

„Ali se že dolgo poznata?“

„Kakih šest mesecev.“

„Dovolite, Kornel,“ je tedaj povzela dama. „Zadnjih pet tednov je moje življenje pravcat pekel. Strašno sem nervozna; vsak trenutek me utegne doleteti katastrofa. Že pet tednov naju nekdo zalezuje, kakor senca hodi za nama in vsa moja opreznost je zaman: tajinstveni neznanec ve za vsak moj korak in piše mojim sorodnikom, prijateljem in znancem brezimna pisma, v katerih natančno popisuje vse najine sestanke. — Tako sem bila na primer pretekli petek v vili v Auwinklu, kamor sva se peljala v avtomobilu. Bilo je zvečer, nihče naju ni mogel videti. Vila je bila prazna; žive duše nikjer. A tri dni nato so mi znanke druga za drugo prinesle pod nos brezimna pisma z natančnimi navedbami ure in kraja sestanka.“

„Hm, to je res čudno! Smem vprašati, ali je tudi vaš mož dobil tako brezimno pismo?“

„Da, včeraj. Gledala sem ga, ko ga je čital. Prebledel je na smrt, zgenil pismo in ga vtaknil v žep.“

„Ali je vaš mož ljubosumne narave?“

„In še kako! Zdaj še skriva pred menoj in se dela mirnega, a prav te njegove mirnosti me je groza. Več ko gotovo je, da nekaj pripravlja. Hitela sem h Kornelu, potem pa takoj h policijskemu predsedniku, ki mi je dober prijatelj.“

„In kaj vam je rekel policijski predsednik?“

„Poslal me je k vam. Prosim vas: rešite me tega človeka!“

„Hm, hm, težka naloga. Stojte, ali nimate nikogar na sumu?“

„Nikogar. Prav nikogar ...“

„In vi, gospod?“

„Tudi ne. To se pravi, sprva sem mislil na soharico milostljive gospe ...“

Z upnike iščemo

s tem v č m kraju!

Njih naloga je, da nam pošiljajo nasvete za razširjenje „Romana“ v svojem okolišu in naslove oseb, ki bi se utegnile naročiti na list; nadalje, da priporočajo „Roman“ od ust do ust in agitirajo za njegovo prodajo po trafikah.

Zanesljivi prijatelji „Romana“, ki so veliko v dotiki z ljudmi, naj se nam javijo.

Izkazal se im bom hvaležen!

„Ne, čuj, Kornel! Marija vobče ničesar ne ve. Sicer pa je pošteno in dobrosrčno dekle.“

„Ali imate gospa morda katero teh brezimnih pisem pri sebi?“

„Da. Pismo na mojega moža. Vzela sem mu ga ponoči, ko je spal. Evo ga.“

Preletel sem pismo.

„Čudno, čudno! Ta človek ve vse. Celo najmanjše podrobnosti.“

„Po Kornelovi sodbi je to ženska pisava.“

„Ne bi rekel. Pismo je pisal mož, pisava je zelo nerodno potvorjena. Poznám nekoliko grafologijo. Kako ste prišli na to, da stopite do policijskega predsednika?“

„Kornel mi je svetoval.“

„Da, gospod, jaz sem ji svetoval. Bil je že skrajni čas, da primemo lopova.“

„Toda računati ste morali s tem, da pride potem vse v javnost in skandal

bi bil neizogiben! Spretni policijski poročevalci vse izvohajo. Čigava je vila, v kateri ste bili minuli petek?“

„Gospejina.“

„In kdaj ste se odločili iti tja?“

„Dan prej.“

„Ne, motite se, Kornel. Jaz sem se domislila. Vzela sem s seboj ključ vile in šele v avtomobilu sem vam povedala, kam se peljeva.“

„Res je. Pozabil sem bil.“

Aha! Ta na videz neznatna zmota mi je pokazala pot.

Mladi mož je potegnil listnico iz žepa in položil nekaj bankovcev na mizo.

„Evo vam na račun. Če stvar uredite, vam plačam še trikrat toliko.“

„Zanesite se name, gospod.“

„Če bi potrebovali še kaj pojasnil, se izvolite oglasiti pri meni. Med peto in šesto sem vselej doma.“

„Prosim. Samo vašega naslova še nimam. Ali bi bili toliko prijazni in mi ga napisali na košček papirja?“

Darežljivi gentleman mi je zabeležil svoj naslov, ki sem ga naglo preletel.

„Preden odidete, milostljiva, bi si dovolil še eno vprašanje: Ali imate kaj lastnega imetja?“

„V Budimpešti imam tri nezadolžene hiše in v borsodskem komitatu večje posestvo, ki takisto ni obremenjeno.“

Lepi kavalir je smeje se vprašal:

„Ali bi smel vedeti, v kakšni zvezi naj bi bilo gospejino premoženje z brezimnimi pismi?“

„Se enkrat ponovim, da izvirajo brezimna pisma iz moške roke. Dotičnik pa ni mogel imeti drugega namena kakor izzvati javen skandal — hoteč s tem moža prisiliti, da vloži tožbo proti nezvesti ženi.“

„Ne razumem vas.“

„Saj vendar dovolj jasno govorim. Gospa je imovita, pisec brezimnih pisem pa bi se rad takoj po končanem procesu oženil z njo, da pride do velikanskega imetja.“

„Nekoliko drzen je vaš sklep.“

„Takoj vam dokazem, da imam prav. Le pogledjte: ta pisma je mogel pisati samo človek, ki je bil tudi sam pri teh tajnih sestankih.“

„Saj sva bila vselej sama, brez prič.“

„Tem slabše za vas.“

„Za mene? Zdi se, da niste pri pravi pameti.“

„Narobe! Pogledjmo samo tole brezimno pismo in primerjajmo ga z naslovom stanovanja, ki ste mi ga pravkar napisali na kos papirja. Obe pisavi izvirata iz iste roke. Da vam to dokazem, ni treba nikakega posebnega stro-

Nadaljevanje na 15. strani

Rex Beach:

Zlati demon

Pustolovni roman

Prejšnja vsebina: Zlati rudnik Midas v Nomeju na Aljaski je last zlatokopov Glenistra in Dextryja. Po enoletni odsotnosti sta se zdaj spet odpravila na sever v družbi Helene Chestrove, ki potuje s tajnim poslanstvom takisto v Nome; seznanila sta se z njo povsem slučajno tik pred vkrcanjem.

V Nomeju se dogajajo čudne stvari. Ta je prispel neki McNamara v družbi Heleninega strica sodnika Stillmana in odvetnika Dunhama, da „prinese in uredi postave na divjem severu“. Prva pot je McNamara in Dunham k zapitemu odvetniku Struveju, članu odvetniške firme Dunham & Drug, kjer se vsi trije posvetujejo pozno v noč. Prvi vidni uspeh tega posvetovanja se kmalu pokaže: na Midas pride McNamara z oboroženimi ljudmi in javi Glenistru, da mora po zakonu zlatokop vzeti pod svojo upravo, češ da neki Galloway izpodbija pravice obeh zlatokopov na rudnik. Glenister se premaga in se ne upre, čeprav vidi v McNamarovem ravnanju nasilje in sleparijo. Spomnil se je namreč Heleninih besed na ladji: nikoli ne bi mogla biti dobra človeku, ki se ne zna obrzdati.

V „severni krčmi“ se zbirajo zlatokopi in ženski svet. Tam imajo gledališče, plešejo, pišejo in kvartajo. Najbolj znani osebnosti sta tam „kvartaški kralj“, ki je dobil ime po svojih velikih igralskih sposobnostih, in Cherry Malottova, mlada in lepa lahkoživka. Tisti večer je tudi Glenister prišel v krčmo. Cherry ga je poiskala v loži. Pred leti sta se ljubila, a potem sta se po njegovi želji razšla. Vendar ga ona ni pozabila, zato ga je zdaj poiskala. A Glenister ne mara o minulosti ničesar slišati; da ji vzame vsako nado, ji izda, da se ženi.

Vedel je, da je krut — namenoma je bil. Vrh tega je imel občutek: čim prej dozna vso stvar, tem bolje. Vendar učinka svojih besed ni utegnil videti, ker so se tisti mah odprla vrata lože.

Skozi vrata je pogledal kvartaški kralj, a se je takoj umaknil.

„Oprostite!“ je rekel počasi. „Zmotil sem se.“

Cheprav je bil samo trenutek v loži, je vendar pregledal vse podrobnosti. Videl je zastrte zavese in napetost dame in ujel zadnje Glenistrove besede.

„Ne boš je vzel za ženo!“ je pokojno odgovorila Cherry. „Ne vem, kdo je ona; vendar ne dovolim, da bi bila tvoja žena.“ Vstala je in si zganila obleko. „Za spodobne ljudi je čas, da gredo domov. Spremi me skozi gnečo! Ne maram, da bi me te zverj zalezovale.“

Ko sta stopila iz gledališča, je vel hladen jutranji vetrič. Solnce je ravno vzhajalo.

Ko sta šla mimo njega, si je kvartaški kralj prižgal smotko in jima je nemo odzdravil. Dolgo je gledal za njima; roke so mu bile tako mirne, da je vžigalica skoro ožgala prste. Ko sta mu izginila izpred oči, je ugriznil v smotko, da mu je padla na tla.

„Tak to dekle da misliš vzeti za ženo? Bomo videli!“

Osmo poglavje

McNAMAROV PLEN

Heleno Chestrovo je zelo mikala obala in skoro ni minil lep dan, da si ne bi bila izbrala mirnega kotička, kjer je lahko nemotena opazovala pestro življenje na bregu, zasidrane ladje in igre valov.

To jutro je sedela v ribškem čolnu, ki je bil privezan na suhem, in gledala v valove. Morje je bilo nekaj dni zelo nemirno, zdaj pa, ko se je umirilo, so se ribiči z vnmom pripravljali na delo.

Iznenaditev

S o j o p r i j a t e l i c o

ali prijatelj, svoje sorodnike in znance s tem, da jim

a o c t e „Roman“! Od današnjega dne, od tega leta,

samo 18 Din

Šele prejšnji dan je bila zvedela o nesreči svojih dveh prijateljev, čeprav ji ni niti v sanjah prišlo na misel, da bi utegnili biti po sredi sleparija. Vprašala je strica; odgovoril ji je, da je stvar pač nerodna, ker so taki zakoni glede rudnikov. Zamotana stvar! Spomnila ga je uslug, katere sta ji bila izkazala rudokopa, a on jo je samo smeje se prekinil. On kot sodnik da mora biti pravičen na vse strani. Videč, da ima prav, ni več silila vanj.

Pred nekaj dnevi je bila razen tega prestregla nekatere besede iz pogovora med sodnikom in McNamaro, med Struvejem in njegovimi tovariši, a vse, kar je razumela, je bilo samo to, da gre za neka nesoglasja glede zlatokopov v Anvil Creeku. Zato se ni več dosti menila za to, posebno še zato ne, ker jo je nekaj dni sem vznemirjala druga stvar.

Alex McNamara ji je bil sprva le na pol prikrival svoje občudovanje; a

kaj kmalu je njegova pozornost do nje zavzela čudno določno in neodoljivo obliko. Sodniku Stillmanu je bilo to očitno zelo pogodu in se je čutil počaščenega; tak ženin ni kar si bodi! V oboževalčevi prisotnosti je Helen čutila, kako se vse v njej upira proti njemu; a kadar je bila sama, je prijazneje mislila nanj. To občutje je bilo v čudnem nasprotju z občutki do enega drugega. Kadar je bila z Glenistrom, jo je proti volji vleklo k njemu; kadar je odšel, jo je bilo strah pred zverjo, ki jo je slutila v njem. Ta ji je ugajal, kadar ga je videla; oni je učinkoval iz dalje. Vprašala se je, ali bi mogla ljubiti prijatelja svojega strica — in ni vedela odgovora. Pri onem drugem pa je z zanesljivostjo vedela, da se to nikoli ne bo zgodilo.

Ko je bila tako zatopljena v misli, je zdajci zagledala Dextryja, ki je brez smotra pohajkoval okoli. Ni bil nepočesan, a vendar se ji je videl neprespan. Ko jo je zagledal, je stopil k njej in sedel pokraj čolna v pesek.

„V strašnem položaju sva, gospodična! Glenistra so pretentali in zdaj ni moči ničesar napraviti. To so tiste nove postave, ki so jih letošnje poletje prinesli semkaj. Opil sem se bil — zato sem tako zanemarjen.“

„Zakaj so vas pregnali?“

„Ne vem. In se tudi ne brigam za to. Nameravam se za nekaj časa umakniti in pustiti dečka, naj sam poskusi svojo srečo. Kadar mu bo novega eksperimentiranja dovolj, tedaj priskočim in uredim stvari na pametni podlagi.“

„Govorite, kakor bi se vam bila krivica zgodila,“ je rekla Helen.

„Se nama tudi je! Nobenemu odvetniku ne zaupam več, tudi staremu plešču ne, vašemu stricu — vem, da mi ne boste zamerili, saj sem vaš prijatelj — in on vam prav za prav ni nikak sorodnik. Ne, Bog mi je priča, sami lopovi so!“

Dextry ni mogel juristov, kakor nihče na zapadu ne; preziral jih je iz dna svoje duše. „Ali je starec vse vaše sorodstvo?“ je vprašal, ko ni nič odgovorila.

„Skoroda. Brata imam še — vsaj upam, da ga imam. Ko sva bila še otroka, je pobegnil z doma in odtekel ga nisem več videla. Pred tremi leti sem čula o njem. Ko je oče umrl, sem živela pri stricu Arturju — morda nekega dne najdem brata. Ni lepo, da me ne poišče; edina sestra sem mu in zmemor sem ga rada imela.“

Njen otožni glas se je skladal z njegovim mračnim razpoloženjem. Molče sta se zagledala v zelene valove.

„To je še dobro, da sva si bila nekaj denarja prihranila,“ je naposled izpregovoril Dextry. „Drugče bi bila na tleh. Prekletim bankam prav tako malo zaupam kakor odvetnikom. Zato sem si kupil železno blagajno in jo dal prepeljati v zlatokop. Osemnajst sto funtov je težka; v njej hraniva svoj mamon. Če bi jo hoteli ukrasti — nu, lahko bi jim ne bilo. Pretežka je. A da jo odpro, jim je treba toliko dinamita, da bi v okolici petih milj vse popokalo. Ne, denar je v njej bolj na varnem kakor kjerkoli drugje na svetu. Jutri pojdem spet v kôp in ostanem tam, dokler ne bo stvar odločena.“

Deklica je vstala. Spremil jo je skozi stransko ulico na glavno cesto. Naproti jima je prišel voz; ker je bila cesta zelo blatna, jo je potegnil s seboj proti severni krčmi, kjer sta počakala, da je šel voz mimo.

Kvartaški kralj je bil ravno dobro vstal. Ko sta se Dextry in deklita zatekla h krčmi, je govoril s krčmarjem in je pri tem bežno opazil deklito, ko je radovedno pogledala v sobo. Ob tem pogledu je prestal in se zastrmel vanjo kakor v prikazen. Ko je izginila, je hlastno šepnil:

„Kdo je to, Reilly?“

Krčmar je skomignil in kvartaški kralj je brez besed odšel v dvorano. Malomarno je premeril igralnico, a ko je bil zunaj, je naglo kakor žrebe stekel med hišami, preskakoval luže, zavil v najbližjo stransko ulico, si potlačil klobuk na obraz in stopil na glavno cesto.

Dextry in njegova spremljevalka sta bila krenila na drugo stran ceste in mu stopala naproti. Kvartač je natanko pogledal deklito v obraz; a ko bi se imeli srečati, je zavil v stran in jima sledil, dokler ni videl, da se je možak poslovil. Potlej je šel za njo do hotela.

Pol ure kasneje je stopil v krčmo „Pri zlatih vratih“ in nagovoril moža za točilno mizo.

„Kdo je dama, ki je preje vstopila?“

„Ali misliš sodnikovo nečakinjo?“

„Kako ji je ime?“

„Chestrova, če kaj vem. Ali ti ugaja, kvartaški kralj?“

Čeprav ni oni ničesar odvrnil, je krčmar videl v njegovem molku pritrditev. Popravil si je briljantno kravatno iglo in se samozavestno pogledal v zrcalu.

„Nu, mene lahko ima. Sem že sklenil, da se seznanim z njol!“

„Ne bi svetoval!“ je zarenčal kvartaški kralj in šel ven.

Krčmar je presenečen obstal in se prestal opazovati v zrcalu.

„Bogme, kvartaški kralj ima najstrašnejše oči v vsej naselbini! Kar zažebe me, če me tako pogleda. Ali je mar ljubosumen?“

Ko se je Dextry popoldne naslednjega dne odpravil v zlatokop, je srečal Glenistra. Zlatokop je bil ves zbežan; oči so mu gorele od vznemirjenja.

„Kaj meniš, kaj so nama zdaj napravili?“ je zavpil namestu pozdrava.

„Ne vem. Kaj?“

„Vlomili so v železno blagajno in odnesli ves denar in vse zlato.“

„Kaj?“

Dextryja je vrglo na noge. Ves srd, ki ga je imel zadnje dni na Glenistra, je bil ta trenutek pozabljen.

„Res, vzeli so nama denar — zaplenili šotore, orodje, vozičke, knjige, cevi in vso lastnino našega osebja, — vse, vse. Johnsona, ki sva ga postavila za stražo, so vrgli ven in kratko malo vse zasedli. Kaj takega se mi še ni primerilo. Hotel sem v rudokop, a me niso pustili. Ravno tako so napravili z vsemi drugimi zlatokopi v Anvil Creeku; niti tega ne dovolijo, da bi bili zraven pri izpiranju zlata.“

„Toda,“ je ostro odvrnil Dextry, „denar v blagajni je vendar najin. Prišla sva ga z doma. Sodišče nima pravice do njega. Kakšna prekleta postava je to?“

„Ah, postaya! Kdo se še meni zanjo! Krivo sem napravil, da nisem prvega, ki je stopil v jamo, ustrelil kakor steklega psa. Zdaj je težko kaj ukreniti.“

„A vendar ne morem razumeti...“

„Nu, zgodilo se je takole: Sodnik je izdal naredbo, s katero je še razširil upraviteljevo pooblastilo in pooblastil McNamara, da zaseže vse v rudokopih — orodje, šotore, zalogo in vsakršno osebno lastnino. To so storili snoči, ne da bi bili nam zinili le besedico, in davi je bilo že vse opravljeno. Šel sem ven, da poiščem McNamara. Dobil sem ga v šotoru pred prazno blagajno.“

„Kaj to pomeni?“ sem vprašal. Pokazal mi je naredbo.

„Sodišču odgovarjam za vsako paro tega denarja,“ je svetohlinil. „In prav tako za sleherno orodje v zlatokopu. Zato vam ne dovolim vstopa v jamo.“

„Ne dovolite vstopa v jamo?“ sem vprašal. „Ali hočete reči, da si ne smemo ogledati uspeha naših del? Kako moremo vedeti, kaj nam gre, če ne bomo pri tehtanju?“

„Jaz sem sodni uradnik in osebno odgovarjam.“ Njegove zmagovalno smejoče se oči so me spravile v besnost.

„Navaden tat ste in lažnjivec!“ sem zakričal nanj. „Enkrat ste me že imeli za noreca, a drugič se vam ne bo posrečilo!“

Napravil se je užaljenega in je poklical Voorheesa. Ne morem razumeti; vse je zoper nas: sodnik, Voorhees, izvršilni uradniki, vsi. Vsi trde, da se je zgodilo po zakonu in da stojte za njimi vojaki.“

„Natanko tako je kakor je pravil Mexico Mullins,“ je rohnal Dextry. „Zdaj pojdem v hotel in bom sam govoril s sodnikom. Do zdaj nisem ne njemu ne McNamari še videl v lice. Samo, da vidim človeku v obraz, potem že vem, kaj mi je storiti.“

„Oba dobiš. McNamara je odjezdil za menoj v mesto.“

Stari zlatokop je šel v hotel „Pri zlatih vratih“ in vprašal po sodniku Stillmanu. Mali ga je vprašal po imenu, pa ga je zagrabil za ovratnik, ga posadil spet nazaj na stol in se neprijetno javil gor v sobo, katere številko so mu povedali. Ker je čul notri glasove, je potrkal in ne da bi bil počakal na odziv, vstopil.

Soba je bila nekaka pisarna s pultom, mizo, pisalnim strojem in pravnimi knjigami. Dva moža sta se pogovarjala, eden je bil sivolas in obrat, skoro podoben duhovniku, drugi velik, stasit in oblasten. Na prvi pogled je zlatokop vedel, da ima pred seboj človeka, ki ju je iskal, da pa mu je opravljal samo z enim, z velikim, stasitim, ki ga je bil ob vstopu tako ostro pogledal.

„Zaposlena sva,“ je rekel sodnik, „prav nič ne utegneva, gospod. Izvolite priti čez pol ure!“

Dextry ga je premeril od nog do glave, mu okrenil hrbet in se obrnil k drugemu. Ne on ne McNamara nista izpregovorila besede, a vsakrati je instinktivno čutil, da ima pred seboj sovražnika, ki ga ne gre podcenjevati.

„Česa želite?“ je naposled vprašal politik.

„Rad bi se seznanil z vami. Ime mi je Dextry... William Dextry... doma povsodi na zapadu Misisipija... In vi ste McNamara, jelte? A to je vaš mali psiček, ne?“ Pokazal je na Stillmana.

„Kaj hočete reči?“ je zasikal McNamara. Sodnik je ogorčen nekaj zamrmral.

„Kaj hočem reči! Toda o tem nisem nameraval z vami govoriti. Požvižgam se na vso piškavo robo, ki ste vi sodniki, odvetniki in vaši sodni odloki. To je prav lepo za otroke in nespametne norce; jaz pa sem si bil zmerom sam svoj sodnik in hočem ostati do konca. Moji tovariš je mlad in mu je menda prijetno, če drugi opravljajo njegove posle; naj tedaj ima svoje veselje! Vendar ne idite predaleč; ne imejte mene in Glenistra za nerazsodna dečaka! Drugače vas o priliki obiščem in vam

razbijem stole na glavi, da vas mine veselje."

Pri zadnjih besedah se je prav na lažno zganil, prav za prav je bilo kakor da bi bil skomignil z rameni — in v roki se mu je zasvetil šestceveni revolver. Sodnik Stillman je zazijal in omahnil k pisalni mizi; McNamara pa je malomarno prekrizal noge, le blisk v očeh je izdajal njegovo razburjenost.

„Da," je zarenčal zlatokop, ne da bi se zmenil za sodnika, „nosite sodišče s seboj v telovnikovem žepu kakor uro, če hočete — toda če me ne pustite v miru, bo nekega dne počilo. To je vse, kar sem vam imel povedati."

Vtaknil je revolver za pas, se obrnil in šel.

Deveto poglavje

ROPARJI NA ZATVORNICAH

„Denarja nama je treba," je dejal nekaj dni za tem Glenister. „Ker nama je McNamara izropal blagajno, sva zdaj brez moči. Borba pri sodišču je docela nezmiselna. Sodnik ne pristane na to, da bi sama kopala v svojem zlatokopu, tudi ne proti kavciji. Niti priziva ne dovoli, češ da so njegove odločitve neizpodbitne. Morava poslati Wheatona v San Francisco, da vloži priziv."

„To se mora zgoditi neutegoma. Vsak dan je za naju vreden deset tisoč dolarjev. Vožnja mu vzame mesec dni, zato mora že jutri na pot."

„A odkod denar? Kakšna bedaka sva bila, Dex! Zdaj šele vidim, ko je prepozno. Ta lopov nama pod plaščem zakonov krade zlato in nas hoče vse spraviti na psa, preden ga bomo mogli vreči ven. Mogočne zaščitnike mora imeti, če si je znal upokoriti celo sodnika Združenih držav. Morda je podkupil tudi sodišča v San Franciscu."

„Če je to storil, ga ubijem. Vse življenje sem se pehal ko norec in si ne dam iztrgati dobička iz rok. Če Bill Wheaton nič ne opravi s paragrafi, si sam poiščem pravico."

Zadnja dva dni sta bila zlatokopa prebila pri svojem odvetniku, kjer sta vse preresetala, kako bi prekrizala sodnikove nakane. Čedalje bolj se jima je utrjevala sumnja, da je tu po sredi neka sleparija — pravcata zarota med sodnikom in McNamaro. Bojevala sta se bila kakor človeka, ki jima gre za življenje, in polagoma ju je bilo prevzelo ogorčenje sovraštvo do Stillmana, okrajnega upravitelja in vseh njegovih uslužnih uradnikov; zakaj vsi so ravnali kakor lutke po zapovedih McNamare. Ko je bilo posvetovanje končano, sta bila tako izčrpana in pobita, da nista mogla pojmiti ničesar drugega več kakor samo to, da jima

ni pomoči. Vrh tega sta bila še doznala, da namerava sodnik preložiti seždej sodišča začasno v Sv. Mihael, od koder se vrne šele čez mesec dni. Ves ta čas bi njun proces počival.

Med tem je McNamara delal z vročeno naglico. V štirinajstih dneh se je bil, kakor je napovedal, polastil vseh zlatokopov. Lopov je bil dobro računal.

„Morava priti do denarja," je rekel Glenister. „Misliš, da bi si ga mogla kje izposoditi?"

„Izposoditi?" se je pomilovalno zagrohotal Dexty. „Na Aljaski ljudje ne posojajo denarja."

„Davi sem zvedel," je povzel po kratkem premolku stari, „da so na Midasu prišli na tako bogato zlato žilo, da morajo vsako jutro izpirati, ker se jim čez noč vse luknje zamaše z zlatom."

„Če samo mislim na to!" je zaškrtal Glenister. „Da imava le del dnevnega dobička, bi lahko poslala Wheatona v San Francisco."

Navzlic vsej bridkosti se je tisti mah nečesa domislil. Hotel je ziniti, a je zaprl usta; toda tovariš ga je pogledal in v njegovih očeh je zagorel čuden ogenj.

„Nocoj o polnoči bo v zatvornicah dvajset tisoč dolarjev," je z opreznostjo pridruženim glasom omenil Dexty.

Glenister je začutil, kako mu je kri hitreje zaplala. „Ta denar je najin in ne stori krivice, če ga vzameva, kaj ne?"

Dexty se je porogljivo zagrohotal.

„Krivica! Pravica! Lepi blagoglasni imeni za najin položaj! Povem, da bo imel Alex McNamara o polnoči dvajset tisoč dolarjev najinega denarja..."

„Dobro! Kaj se zgodi, če naju dobe?" je šepnil mlajši. „Živih naju ne spuste. To jim bo najlepša prilika, da naju pobijejo in se naju iznebe. A če prideva pred tega sodnika, nama dvajset let ne uide."

„Res je. A to je edina možnost. Vendarle rajši padem v vroči bitki na Midasu kakor pa bi si tu glodal nohte. Če naju primejo — nu, zanesem se na svojo srečo. Živ jim ne pridem v roke — to ti obljubim — in preden me bo konec, se bom maščeval. Neko zadostenje mora človek vendar imeti v tej dolini solz. To bo vsaj boj v svežem zraku, pod zvezdami in ne prazno besedičenje in nihilizem v smrdljivi izbi na sodišču. Vrata so zmočena, igra se je začela. Če nama je namenjeno, da dobiva dobiva, če nama je namenjeno, da izgubiva izgubiva. Mladec, hvala ti! Ali si slišal?"

„Če sem slišal?" Glenister se je razširile nosnice. „Če sem slišal? Da

konca, in Bog sam naj se usmili tistega, ki nama nocoj prekriza pot!"

„Se enega potrebujeva, da nam bo pomagal. Koga naj dobiva?"

Tisti mah so se odprla vrata — kakor v odgovor, in v sobo se je primajala mahedrava in plešasta postava Simmsa. Dexty je planil nanj kakor izstradan volk.

Bilo je polnoč. Nad temnimi pobočji doline je sijalo tisoče zvezd, a južno nebo se je medlo lesketalo kakor od nevidnega ognja. Čeprav so bile noči že daljše, vendar ni bilo treba prižigati luči. Dve uri nemara je bilo tolika tema, da nisi videl v daljavo, toda jutranja zarja je tako kmalu napočila, da ni bilo treba skrbeti za umetno razsvetljavo.

Pet minut preden je načelnik nočnega posada spustil zatvornična vrata in je šumenje v zatvornicah utihnilo, so njegovi ljudje zapustili delo in se popeli po pobočju v spalne šotore.

Navada je puščati opoldne in opolnoči pri prekopu čuvaja, ki mora ne samo paziti, da se ne približa kak sumljiv tujec, ampak nadzira tudi dotok vode. Čuvaja Midasa so bili opozorili na njegovo veliko odgovornost. Ko se je tedaj prikazal iz globeli neki možak s konjem na konopcu, si ga je dobro ogledal. Pot se je vila vzdolž kôpov in je vodila mimo umetnih vodnih strug. Toda neznanec se ni menil zanje in čuvaj je spoznal po njegovi počasni hoji, da mora biti zelo utrujen.

Tujec je obstal in si zanetil vžigalico, da si prižge pipo. Čuvaj je videl pred seboj temen črnčev obraz. Vžigalica je ugasnila. Možak je nestrpno zaklel in jel iskati drugo.

„Večer! Ali bi smel prositi za vžigalico?" je ogovoril čuvaja na pobočju in jel, ne da bi čakal odgovora, plezati navzgor.

Noben kadilec ne odreče vžigalice. Ko je bil črnc komolec od čuvaja, je le-ta iztegnil roko, da bi mu izpolnil prošnjo. A tedaj se je črnc iznenada kakor divja zver vrgel nanj. Čuvaj je vzkliknil in padel na tla; Afričan ga je zavlekel proč, mu povezal roke in noge in zamašil usta.

Tisti mah sta se spodaj za ovinkom pojavila dva človeka. Bila sta na konjih imela sta še tretjega osedlanega konja in več tovornih oslovov. Dospevši do zlatokopa sta stopila s konja in eden izmed njih se je zavihtel na zadnjem ter odstranil zapiralo. Potem je jel zajemati iz zbiralnih kotanj in jih vsobino v vreče, ki jih je nosil njegov tovariš. Ko so bile vse vreče polne, sta jih zadregnila in vrgla na tla. Tako sta izraznila štiri zbi-

ralne kotanje; potlej sta vreče pobrala, jih naložila na osle ter se odpravila k drugi zatvornici. Delala sta molče in z vročično naglico ter se le zdaj pa zdaj ozrla po svojem čuvaju, ki je stal na nasipu. Sodeč po njuni spretnosti in ročnosti sta morala biti izkušena zlatokopa.

Helen si je že dolgo želela biti v rovu, kadar izpirajo zlato. Zato se je na večer odpravila proti zlatokopu. Spremljal jo je McNamara. Ko je zagledala kôp Midas, ga je vprašala, zakaj so njenima prijateljima vzeli rudnik, in on ji je na videz popolnoma pošteno odgovoril.

Nastali so spori zaradi zemljišča, je rekel — nekdo si je namreč lastil pravice do zlatokopa in tako je prišlo do procesa. Dotlej bo on za upravitelja, njegova naloga je skrbeti za to, da se nikomur ne zgodi krivica. Govoril je zelo odkrito in to jo je pomirilo.

Namenila se je bila, da prebije noč zunaj in si v ranem jutru ogleda izpiranje. Njen čestilec je izrabil priliko ter jo vodil po rudniku in ji pojasnjeval stvari, ki so ji bile čisto tuje. Povsodi, kjer sta se pojavila, so ga možje spoštljivo pozdravljali. Pripovedoval ji je o svoji mladosti in o vsem, kar je doživel. Deklica je bila skoro očarana od njegovega pripovedovanja. O polnoči se je poslovil in šel v svoj šotor.

Ko je zvedela, da je nočni posad pri večerji, se je ogrnila s svilenim šalom in se odpravila v noč. Nekoliko izprehoda v svežem zraku, si je dejala, in potlej v posteljo.

Videla je visoko postavo nočnega čuvaja in postala pozorna nanj. Zdelo se ji je, da jo nekam nemirno opazuje. Najbrže so tu ženske precej redki gosti, je pomislila. Sklenila je, da ga nagovori. Možak si je potisnil klobuk na obraz in se obrnil proč, ko je jela plezati navzgor. Malo prej je še mislila na Glenistra in zdaj se ji je zazdelo, da ima ta mož prav tako ravna, krepka pleča in da nosi glavo ravno tako ponosno. A tedajci je s strahom spoznala, da je črnc. Imel je winchestersko puško in je dekle opazoval presunljivo in ostro, a vendar nekam neodločno.

Da prekine zlovešči molk, ga je hotela nekaj povprašati, a tedaj je sam stopil k njej in robato menil: „Kaj?“

Nato je obmolnil, čez trenutek pa je zajecjal s čudno razburjenim, nepriradnim glasom:

„Da, gospodična, nocoj sem jaz čuval.“

Opazila je dve drugi postavi spodaj pri delu in se je začudila, ne toliko njima samima, ampak bolj nju-

nemu kretanju; zakaj bilo ji je, kakor da bi hlastno tekala zdaj sem zdaj tja. Videla je tudi konje v globeli in zdajci jo je obšel občutek nečesa nenavadnega in vznemirljivega. Obrnila se je k čuvaju in je že odprla usta, da bi ga vprašala, ko je začela iz trave nedaleč od sebe glas, ki je zbudil njeno sumnjo. Bilo je zamolklo ječanje — zdaj je vedela, da se je nekaj zgodilo. Vendar se ji je vse zdelo tako neverjetno in nemogoče: nekaj sto korakov proč je bilo sto mož, čula je njih smeh, eden je celo požvižgaval. Štiri sto metrov stran so bile na obeh straneh druge jame in zlatokopi; en sam krik bi vse spravil na noge. Nezmišl; kdo bi se v takih okoliščinah upal izropati zatvornice — a tedaj je glas v travi pod njo v tretje zajecjal.

„Kaj je to?“ je vprašala.

Brez vsakršnega odgovora je črnc pobesil cev svoje puške in jo nameril na njena prsa. Čula je, kako je petelin zaškrtal.

„Stojte in ne ganite se!“ je posvaril. „Tako ravnanje nam narekuje obramba samega sebe — zato vas prosim, gospodična, da se uklonite.“

„O, zlato kradete...“

Prestrašila se je na smrt, vendar se ni zganila. Čuvaj se je plašno oziral zdaj na njo zdaj na šotore, dokler mu nista tovariša dala znamenja, da sta gotova in da so konji pripravljeni.

„Ne vem, kaj naj z vami storim,“ je dejal. „Mislim, da vas moram zvezati.“

„Kaj?“

„Usta vam bom moral zamašiti, da ne boste kričali.“

„O, ne drznite se!“ je zasikala vsa razjarjena. „Ne bom kričala — pri miru bom, dokler ne odidete. Obljubim vam.“

Plašno ga je pogledala, a on je tako globoko pobesil glavo, da mu je le bežno mogla videti v lice; potlej se je obrnil proč.

„Dobro. A ne poskušajte klicati na pomoč. Skrijem se doli v grmovju in vas ne izpustim iz oči, dokler nista ona na varnem.“

Odhitel je nizbrdo k jezdecema in se popel na konja. Še trenutek in vsi trije so izginili za ovinkom.

Ko jih že davno ni bilo nikjer več, se je deklica zganila, čeprav je vedela, da ni nikogar v grmovju. Nepremično se je zastrmela za njimi, zakaj ko so oddirjali, je bila prestregla kos stavka. Eno samo razburjeno besedo, ki je preglasovala topot konjskih kopit — njeno lastno ime: Helen...

„Ne, ne — saj ni mogoče — a vendar bi rada vedela, ali je res!“ je zamrmrala pred se.

Že je odprla usta, da bi zakričala, a se je premislila. Hotela je skočiti proti šotorom, a se ni zganila. Še dolgo potem, ko je zamrl topot kopit, je stala neodločno.

Hotela je seveda obvestiti ljudi. Kaj naj pomeni ta rop, ta upor proti zakonu, proti naredbam njenega strica in McNamare? Ti možje so navadni tatovi, zločinci, ki zaslužijo kazen — a zdajci se je spomnila tiste temne noči, ko so jo preganjali in je trepetala in sta jo dva moža zavarovala s svojim telesom.

Obrnila se je in šla proti šotorom. Ko so jo zagledali, vso blede, z žarečimi očmi in razmršenimi lasmi, so vsi skočili na noge.

„Roparji na zatvornice!“ je zavpila brez sape. „Brž! Čuvaj je ranjen!“

Vik in krik je pretresel nočni pokoj in ljudje so planili za njo v noč; celo rudokopi dnevnega posada so napol oblečeni prihiteli iz šotorov.

„Kdo? Kje? Kam so zbežali?“

Tudi McNamara se je pojavil, ponosen in oblasten; v trenutku je pregledal položaj.

„Naprej, ljudje, še jih dohitimo. Pripravite konje, brž!“

Popel se je v sedlo in drugi za njim. Pokazal je v dolino.

„Razdelite se v skupine po pet mož in zasedite griče! Eden naj steče na postajo in telefonično obvesti Voorheesa!“

Že so se odpravljali, da izpolnijo njegovo zapoved — takrat pa je deklica zavpila:

„Stojte, ne tja! Izginili so v globel — trije črnci so bili!“

In je pokazala ravno v nasprotno smer, proti medlemu siju južnega obzorja. Jezdec so izginili v temo.

Dovolite nam

nekaj vprašanj!

Kaj v našem listu najrajši berete? Česa Vam je premalo, česa preveč? Česa iščete, pa ne najdete?

Kateri izmed obeh romanov Vam najbolj ugaja? Kateri Vam manj ugaja? Zakaj? Povejte nam po pravici! Kakšnih romanov si najbolj želite: zgodovinskih, pustolovnih, ljubezenskih ali detektivskih?

Ali bi radi brali bolj resne romane, čeprav bi bili manj kratkočasni?

Kateri je po Vaši sodbi najlepši izmed vseh romanov, kar jih poznate?

Pišite nam o tem, da vidimo, ali Vam moremo ustreči!

„Roman“ o sebi

Obči znak naše dobe je, da bralci bolj ko kdaj poprej zahtevajo napetih in zanimivih romanov. Namestu dolgo-veznih spisov in utrudljivih dušeslov-
nih razbrskavanj hočejo dejanja, do-
godkov in brzine tudi tu, kakor povsod
drugod v stoletju automobila in letala.
Uklenjeni v jarem vsakdanje flake,
radi poslušajo tiste pripovedovalce, ki
jih vodijo v daljne dežele, v vsako-
vrstni svet minulosti ali celo v neiz-
merne možnosti bodočih vekov. Iz teh
in takih potreb se poraja dandanes
vidno nagnjenje do pustolovnega, zgo-
dovinskega, fantastičnega in detektiv-
skega romana.

Mi menimo, da to ni žalosten pojav.
Prepričani smo, da nimajo veliki pisa-
telji vseh smeri v naših dneh nič dosti
manj bralcev, nego so jih imeli pred
desetletji. Vse tarnanje nad tem, da je
postal leposlovni okus našega časa pli-
lek, je v bistvu le slepota nasproti dej-
stvu, da bere dandanes veliko več lju-
di nego prej. Nič čudnega ni, če te
množice novih bralcev ne segajo po
najtrijah orehih — če ti desetlisoči, ki
so šele včeraj začutili potrebo po bra-
nju, zahtevajo od pisatelja, da jih na
prvi mah omreži in nevzdržno vleče s
seboj do konca. To niti ni novo. Taki
so bili naši dedje in babice, taki smo
bili mi sami v svojih mladih letih. Za-
hteva po napetem branju je v bistvu
samo znak, da se poraja ogromna nova
publika bralcev, ki bo iz sedanje otro-
ške dobe zrasla do zrelosti in v kateri
bo imela dobra knjiga prav tako trdno
zaslombo kakor v občinstvu predvoj-
nih let.

Vse je na tem, kako ustrezaš bral-
cem in njihovim željam. Časi, ko je
bilo velikim pisateljem v ponos, da so
stotisoči koprneli po njihovih roma-
nih, še niso daleč za nami; narobe, vi-
deči je celo, da se vračajo. Le zloba in
nezmožnost morela označiti kako po-
vest samo zato kot „šund“, ker je za-
nimiva napeta in dostopna umevanju
širokih množic. Res pa je z druge stra-
ni, da se je v zadnjih letih na rovaš
splošne želje po zanimivem branju
razrastla neke vrste podjelnost, ki
podcenjuje prirojeni zdravi razum in
dobri okus občinstva. Tudi nas Slo-
vence je v zadnjih desetletjih že nekaj-
krat „osrečila“ s svojimi proizvodi,
katere je naša razsodna javnost po pra-
vici odklonila.

„Roman“ je ustanovljen z namenom,
da trajno odvzame taki vsebinsko in
jezikovno slabi „ljudski literaturi“ tla.
Ne bo se boril proti njej z besedami,
ampak z dejanji. Prikleniti hoče naj-

širše sloje naših bralcev s tem, da jim
bo stregel s kar najbolj napeto, pri tem
pa nraustveno neoporečno dušno hrano
ter jih vodil od stopnje do stopnje
navzgor proti zaželeni višini.

Ta naloga je lepa, a je tudi težka.
Da jo izpolni, potrebuje naš list za-
upanja in podpore vseh dobro misle-

Eugen Iles:

Rokoborec

Iz detektivskega dnevnika

Nedavno tega me je v pisarni po-
setil velikan. Možak je bil tak orjak,
da bi mu niti svetopisemski Samson
ne bil kos. Ponudil sem mu dva stola.

„Gospod,“ je začel, potem ko je z
vzdihom sedel, „moja žena me vara.“
Pri teh besedah je skoro zdrobil svojo
železno palico. „Mene, ki še nikomur
nisem podlegel, mene, kralja rokobor-
cev! Hahaha, saj je smešno, da si jaz,
čolov moškosti, ne bi znal trajno obdr-
žati ženske naklonjenosti?“

„Da, ženske so nepreračunljive —“

„Stvar je tedaj tale: Že teden dni
prihaja moja žena pozno domov. Do
zdaj ji nisem rekel niti besedice. Do-
bro. Že teden dni gre moja žena vsak
dan ob šestih z doma, češ da poseča
dobro prijateljico —“

„Čudno,“ sem si mislil, „vse ženske
imajo iste izgovore —“

„Ona dobro ve, da moram ob sed-
mih v cirkus, da je tedaj ne morem
nadzirati. Nekega dne pa sem odpove-
dal nastop in veste, kaj sem dognal?
Žena ni šla k prijateljici, nego v tr-
govsko hišo —“

„Nemara je šla nakupovat...“

„Gospod, ženske ne hodijo v trgov-
ske hiše nakupovat. Tja zahajajo sa-
mo v okrepčevalnico, kjer se shajajo
s tujimi gospodi.“

„Ali ste jo zalotili?“

„Le počasi. Splazil sem se za njo
in videl, da je izginila v okrepčeval-
nico. Toda ženske imajo vražje ostre
oči. Bil sem nepreviden in ko se je
iznenada obrnila, me je opazila. Divje
me je pogledala, stopila k meni ter za-
čela vpiti, da jo zasledujem, da ji ne
zaupam in tako naprej. Naposled se
je smejala v jok in zbežala —“

Čudno, sem spet pomislil. Vse žene
enako varajo može. Nora mi je pred
nekaj dnevi nekaj sličnega pripovedo-
vala.

„Mislim,“ je nadaljeval orjak,
„da sem ji nemara vendarle storil kri-
vico, in sem jo celo prosil odpuščanja.
A kako me zadnjič osupi, ko mi jame
Hanibal, ki igra v gledališču kajčega

čih ljudi. Zato prosimo svoje prijatelje,
da verujejo našemu poštenemu name-
nu ter pripomorejo kar največjemu raz-
širjenju „Romana“.

BORITE SE PROTI ŠUNDU

s tem, da

SIRITE „ROMAN“!

milova templa, v kateri se je

človeka, nekaj namigavati o čednostih
moje žene.

„Čuj, fantalin,“ zagrmim nanj, „če
o moji ženi kaj veš, mi takoj povej,
drugače te zdrobim v solnčni prah ali
pa te prilepim na zid, da te bodo mo-
rali z nožem spraskati z ometa.“ — Te-
mu prijaznemu povabilu se je res ne-
utegoma odzval. Povedal mi je, da je
zadnjič videl mojo ženo v spremstvu
nekega gospoda —

Herkul si je obrisal znojno čelo.

„Gospod,“ je nato povzel, „jaz sem
nedolžno jagnje, a če me kdo razdraži,
sem krvoločnejši od deset pobesnelih
tigrov. Povedal sem ženi, kaj sem zve-
del. Zaklela se mi je pri vseh svetni-
kih, da je to podla laž, da se ni nikoli
shajala s tujimi ljudmi, še najmanj pa
s takim in takim gospodom. Seveda
sem takoj spet pozval Hanibala na
odgovor.

„Slišiš, dečko,“ sem mu rekel prija-
zno, „če mi poveš po resnici, ti dam
dvajset šilingov; a če me nalažeš, pred
čimer naj te Bog varuje, napravim iz
tebe drobtine. In zdaj govori: Ali si
res videl mojo ženo, ali si me samo
hotel potegniti?“

Kajti človek se mi je zaklel, naj ga
na mestu zemlja požre, če ni govoril
sube resnice; rekel je celo, da hoče od
takole umreti, če ni videl, kako je tuji
gospod mojo ženo poljubil. Sto tisoč
ročk! Kaj takega — meni! Nu, kaj re-
čete gospod?“

Rečem „sem odvrnil nekoliko v
zadregi, da ravna jo skoro vse žene
tako. Toda povejte mi, ali je čisto go-
tovo, da vas žena vara —“

Le ne tako nestranno, gospod! Imam
dokaze v rokah. A še nekaj bi rad no-
udaril. Če tega človeka dobim! Zato
sem tudi prišel k vam, da vas prosim
za pomoč. Vi ste na glasu dobrega de-
tektiva in istorija vam ne bo delala
pretrav. Samo ime in stanovanje tega
človeka mi povejte. Vse drugo prepu-
stite meni. O ko bi vedeli, kako koor-
nim na branje, ko mi pride ta člo-
vek v roke! Veste, svoje maščevanje

Nadaljevanje na 16. strani

Pisane zgodbi

Kovčeg

Bivši francoski ministrski predsednik Georges Clemenceau, znan zaradi svoje energije in nepopustljivosti tudi pod imenom „Tiger“, je v svojih mlajših letih rad katero zaigral svojim bližnjim. Takrat, ko se je ta zgodba primerila, je bil še senator.

Nekoč se je vozil s tovarišem iz poslanske zbornice in kasnejšim poljedelskim ministrom Jeanom Dupuisom v drugem razredu lyonskega brzdovlaka. Gospoda sta sedla k oknu, ročni kovčeg, ki ga je imel Dupuis s seboj, pa je položil zraven Clemenceauja.

Prišel je sprevednik. Ko je zagledal kovčeg, se je obrnil na Clemenceauja s prošnjo, naj ga vzame s sedeža.

Senator je skrivaj stopil tovarišu na prste, premeril izprevednika od nog do glave in rekel mirno in resno:

„Ne, prijatelj, kovčega ne vzamem proč.“

„Ali, gospod, po železniških predpisih...“

„Me nič ne briga.“

„Zahtevam, da kovčeg takoj odstranite!“ je ogorčeno zavpil izprevednik.

„In jaz zahtevam, da me pustite pri miru!“ je odgovoril Clemenceau mirno kakor preje.

„Potem sem prisiljen poklicati vlakovodjo!“ je zagrozil izprevednik.

„Pokličite ga, samo mene izvolite pustiti pri miru!“ je hladno menil Clemenceau.

Čez dve minuti se je izprevednik vrnil z vlakovodjo.

„Kovčeg proč!“ je osorno velel vlakovodja.

Senator je slej ko prej vztrajal na tem, da ne misli tega storiti.

„Potem morate takoj izstopiti!“ je zapovedal železniški mogočnik.

„Kaj še! Saj sem vendar plačal vozni listek.“

„Potem pokličem postajenačelnika!“ je rdeč kakor kuhan rak zakričal vlakovodja.

Clemenceau mu je priporočil, naj po možnosti privede s seboj še državnega podtajnika za železnice in prometnega ministra.

Kmalu nato so se okoli upornega potnika zbrali izprevednik, vlakovodja in postajenačelnik.

„Ali bi se vendar že potrudili in odstranili kovčeg?“ je razburjeno vprašal došlec.

Clemenceau je spet mirno poudaril, da nima takega namena.

„A zakaj ne?“ je ves zelen zakričal načelnik.

„Zakaj? Nu, ker kovčeg ni moj.“ je pokojno odgovoril Clemenceau.

„Čigav pa?“

„Mislim, da je gospodov.“ je menil Clemenceau in pokazal na Dupuisa.

„Gospod,“ se je zdaj postajenačelnik razkačen obrnil na poslanca, „ali mislite pri tej priči postaviti kovčeg v mrežo?“

„Zelo rad,“ se je uslužno nasmehnil nagovorjenec in tisti mah je bil kovčeg v mreži za prtljago.

„A zakaj niste kovčega takoj odstranili, zakaj niste takoj povedali, da ni vaš?“

„Vidite, gospodje, ker me ni nihče vprašal.“

Potegnjeni uradniki so jadrno odkurili, poslanca pa sta se od srca nasmejala.

Reklama

„Na vrsti je zadeva C. C. Brown,“ je najavil sodnik.

Sodni sluga je stopil pred vrata.

„Zadeva C. C. Brown.“

„Sem že tu,“ C. C. Brown je stopil v sodno dvorano. Bil je majhen, okrogel gospod, za svojo postavo nekoliko preživahen. Njegova obleka je izdajala prvovrstnega krojača, le v barvah je bila malce preživa. Široki obraz se mu je neprestano širil v zadovoljen nasmeh, ki ga je še podčrtavala dvojica majhnih oči.

Priklonil se je trikrat.

Prvič sodnemu slugi, drugič posebno vljudno proti tribuni in tretjič sodniku.

„Good bye,“ je rekel.

Sodnik ni odgovoril.

„Vaše ime?“

„Caesar Carolus William Brown.“

„Rojeni?“

„Sedmega aprila 1890 v Francisku.“

„Poklic?“

„Tovarnar.“

„Vi izdelujete nogavice C. C. Brown?“

„Na uslugo, gospod sodni svetnik, na uslugo. C. C. W. Brownove nogavice so najboljše. Kdor jih je poskusil, jih ne opusti nikoli.“

„Gospod Brown,“ je sodnik pogledal v akte, „obtoženi ste, da ste šestega avgusta zvečer na Washingtonovem trgu poškodovali tamkajšnji spomenik Georgea Washingtona.“

„Kaj se pravi poškodoval? Polepil sem ga.“

„Tedaj priznate?“

„Polepiti se ne pravi poškodovati.“

„S tem ste,“ je nadaljeval sodnik, „razžalili narodno čustvo svobodnih Američanov. Dalje ste z velikimi, pozornost zbujajočimi papirji...“

„Lepaki, gospod sodni svetnik, umetniškimi lepaki.“

„... z velikimi, pozornost zbujajočimi papirji povzročili, da se je nabrala množica, ki jo je morala policija razgnati. Ali priznate?“

„Da.“

„Na papirjih je bilo napisano: C. C. W. Brownove nogavice so najboljše. Kdor jih je poskusil, jih ne opusti nikoli.“

„Kako, prosim? Kaj je bilo napisano na njih?“

„C. C. W. Brownove nogavice so najboljše. Kdor jih je poskusil, jih ne opusti nikoli.“

„Ne razumem, gospod sodni svetnik, pretiho govorite.“

„Dovolj glasno govorim“, je zavpil zdaj sodnik v dvorano. „C. C. W. Brownove nogavice so najboljše. Kdor jih je poskusil, jih ne opusti nikoli.“

„Niti besedice ne čujem.“

„Ali ste oglušeli?“ se je razsrdil sodnik, ponovim še enkrat na glas, počasi, jasno in razločno: C. C. W. Brownove nogavice — so — najboljše. Kdor — jih je — poskusil — jih — ne opusti — nikoli.“

„Niti besedice,“ je skomignil obtoženec.

Sodnik se je obrnil k sodnemu slugi, ki je stal pri vratih.

„Ali ste me razumeli?“

„Razumel, gospod sodni svetnik, vsako besedo.“

„Čudno,“ je menil obtoženec, „povprašajte še občinstvo, ali so vsi razumeli.“

Med poslušalci je završalo.

„Sicer je to vse proti običajem sodnega dvora,“ je rekel sodnik, vendar vam izpolnim željo. Zdaj se obrnem na tribuno in vprašam: Ali ste čuli, da sem rekel: C. C. W. Brownove nogavice so najboljše. Kdor jih je poskusil, jih ne opusti nikoli. Ali ste vsi čuli in razumeli?“

„Da, da, vse smo čuli,“ so veselo vzkliknili poslušalci.

Tedaj se je mali, okrogli tovarnar C. C. W. Brown vljudno priklonil proti tribunam in sodniku in rekel:

„Najlepša hvala. Samo to sem hotel vedeti.“

Jo Hanns Rösler

Prosimo Vas

za naslove znank in znančev o katerih mislite, da bi se naročili na „Roman“!

BREZIMNA PISMA

Nadaljevanje z 8. strani

kovnega znanja. V naglici ali pa nemara iz navade ste naslov napisali z isto potvorjeno pisavo, ki vam je služila za brezimna pisma. Evo vam, milostljiva, en sam pogled vas o tem preveri."

S temi besedami sem ji dal list.

Razkrinkani gentleman se je hotel braniti, toda beseda mu je zastala v grlu. Zajeceljal je nekaj nerazumljivega in se mrtvaško bled ozrl v gospo. Leta pa ni rekla niti besede. Premerila ga je od nog do glave in mu prisolila krepko zaušnico. Nato je ponosno odšla.

Šale

Žid je potoval po polarnih krajih in je vrniši se domov vedel mnogo povedati. Med drugim je pripovedoval, da je vzel v tiste mrzle kraje tudi kravo s seboj.

"Nezmisel," se tedaj oglasi eden izmed poslušalcev. "S čim naj bi se bila krava tam gori hranila? Saj ne zraste niti bilka trave, ko pa je sam sneg in led."

"Nič čudnega," je menil žid. "Natakli smo kravi zelene naočnike, mislila je, da je sneg trava in je požrla vse, kar ji je prišlo pod gobec. Ko smo jo potem pomolzi, smo dobili hkrati ledeno kavo in vaniljno krema."

Berač pred vrati prosi okrepcila. Usmiljena Anka steče naglo v kuhinjo in mu prinese kozarec vode.

Berač (razočaran): "Okrepcila sem prosil, ne vode."

"Ti, možiček, če jutri zadeneva glavni dobiček, me od veselja še kap zadene."

"To veselje ti privoščim iz dna srca."

Kaj je to? Začne se s P o ; mnogo papirja porabi in 4 črke ima?

P o e l .

Kaj je to? Začne se s P o . ima še mnogo več papirja in 5 črk.

Nagrada

čitateljem „Romana“

Izrežite črno sličico, ki jo vidite na desni, in spravite jo dobro!

Podobnih izrezkov priobčimo še 8, v vsaki številki po enega. (Prvi trije so bili objavljeni v prvih treh številkah „Romana“).

Ako boste izrezke pravilno sestavili, boste dobili

sliko obče znanega
slovenskega duhovnega velikana

Eden izmed pravih rešiteljev te naloge zadene nagrado

500 dinarjev
v gotovini!

KVERTA d. z o. z.

tvornica kuvert in konfekcija papirja

se nahaja samo na Karlovski cesti št. 2 ali Vožarski pot št. 1.

Priporoča se za cenjena naročila za izdelovanje vseh vrst kuvert.

Beležne

KOLEDARJE

Blok

Notes

1930

Žepne

nudi po najugodnejših cenah

tiskarna „SLOVENIJA“, Wolfova 1

DALIJE GOMOLJE

najlepših in najredkejših vrst razpošilja

Andreja 31
Klučenko

Guštanj (Kor. Slov.)

Priporočamo modni salon

Alojzij
Lombar

za gospode in dame.

Ljubljana VII, Celovška c. 53

Budilke po Din 60— s tri-
letnim jamstvom
IVAN PAKIŽ, LJUBLJANA
Pred Škofijo 15.

Staroznana trdka

J. Wanek

priporoča svojo bogato zalogo
krznenih plaščev in vseh
vrst kož za opremo plaščev.

Le pri

**Josip
Petelinc**
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

kupite najboljše in najtrpežnejše šivalne
stroje za dom. obrt in industrijo znamke

Gritzner in Adler

ter švicarske pleilne stroje znamke
Dubied.

Velika izbira galanterijskega, modnega
blaga in vseh potrebščin za šivilje,
krojače, čevljarje in sedlarje i. t. d.

ROKOBOREC

Nadaljevanje s 13. strani

bi hotel okušati prav počasi! Posadil bi si ga lepo na kolena, prav nežno in prijateljsko bi ga pobožal, pripovedoval bi mu zanimive zgodbe o ženah, ki varajo svoje može, in o možeh, ki zapeljujejo omožene ženske. In ko bi videl, da se čuti prizadetega, bi planil nanj kakor blisk z jasnega, slekel bi ga kakor elastično nogavico, potem spet stisnil kakor harmoniko, napravil iz njega spiralno vzmet, ga zgnetel in zmasiral, igral ž njim nogomet, ga vrtil okoli njegove lastne osi, položil v kopirno stiskalnico, ga napihnil kakor balon in naposled vrget na steno, da bi po njem ne ostalo drugega kakor umazan pljunek — —

Tu je orjak preстал. Zgrozil sem se; s tem človekom ne bi hotel doživeti prizora ljubosumnosti!

„Gospod,“ sem mu rekel, „govorili ste o dokazih. Zelo važno je, da mi pokažete te dokaze — —“

„Dobite jih. In prosim vas, najdite mi lopov! Meni boste vrnil srečo, sami pa si zaslužite kraljevsko plačilo. Predvčerajšnjim sem prestregel pismo, ki je bilo naslovljeno nanjo. Evo ga.“

Predal mi je pismo.

Od strahu bi se bil skoro sesedel. Spoznal sem pismo, ki sem ga bil predvčerajšnjim poslal Nori.

Rokoborec je bil zaman prišel k meni: nisem prevzel njegovega naročila.

Profesor Miroljub je šel v hribe. Po potu izprašuje vodnika to in ono in ko prideta do majhne vasice, ga vpraša profesor:

„Ali so v tej vasi rojeni kaki veliki možje?“

Vodnik Janez: „I, kaj šel! Dozdaj so se tu rodili le majhni otroci!“

• • •

„Gospa želi?“

„Ogledalce bi si kupila.“

„Za torbico?“

„Ne, za obraz.“

• • •

„Kdaj bi se dobila, da urediva to stvar? Morda v torek?“

„Nemogoče, v torek se odpeljem v Ameriko.“

„Tedaj v sredo.“

Založba „Luč“ v Ljubljani

za dolge jesenske večere priporočamo

LJUDSKI ROMAN

IV. PODRŽAJA:

MARTIN BRBEK

Cena Din 20.—

Dobi se v knjigarni Tiskovne zadruge
v Ljubljani in Mariboru.

Zahtevajte brezplačen prospekt in čekovno
položnico pri ZALOŽBI „LUČ“, LJUBLJANA,
poštni predal V.

Najboljše šivalne
stroje

slovite

nemške

tvornice

„KÖHLER“

za dom, ured in industrijo Vam
nudi po izredno ugodnih ce-
nah in pogojih za na tujem

J. GOREC nasl.

d. r. o. z.

LJUBLJANA

patača Ljubljanske kred. banke.

Ako hočete biti hitro in točno založeni
z notami za klavir i. t. d., obrnite se na
MATIČNO KNJIGARNO v Ljubljani
POŠTNI PREDAL ŠTEV. 195

Priporočajte

„Roman“

Ni treba,
da si lepa
že po naravi.

negovati se pa moraš. Nega
je dolžnost! Dobro nego-
van obraz dvigne samo-
vest in razveseljuje oko-
lico. Mla ostni čar se po-
dli za mnogo let, če
se pravo goji polt

Redna skrbna
nega kože

in primeroma pravilno upo-
rabljanje kozmetičke sred-
stva, kako predpisuje mo-
derna kozmetika, to je o-
trebno. Naj azličnejše na-
čine negovanja v va-
jni popolnosti izvršuje

I. Institut za mo-
derno kozmetiko

ki se nahaja

Dvořako a ulica št. 3/1
(hiša Obnove-Tönnies)

Odstranjuje istočasno obra-
za, ogee, neželne koine,
starostne gube, vraske itd.

IZŠLA JE

BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1930, ki ima 365 dni
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slo-
venski koledar, ki je bil že od naših prade-
dov najbolj upoštevan in je še danes najbolj
obračtan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek
potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z
nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi
in dnevnimi znamenji; — solčne in lune
mrke; — lune spremembe; — koledar za
pravoslavne in protestante; — poštne do-
ločbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke
na menice, pobotnice, kupne pogodbe in
račune; — konzulate tujih držav v Ljub-
ljani in Zagrebu; — vse sejne na Kranj-
skem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju,
Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pre-
gled o koncu brejosti živine; — tabelo
hektarov v orah; — popis vseh važnih
domačih in tujih dogodkov v preteklem
letu; — tabele za računanje obresti; —
življenjepise važnih in odličnih oseb s sli-
kami; — oznanila predmetov, ki jih rabi
kmetovalec in žena v hiši.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih
trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno
pri založniku:

TISKARNI

J. BLASNIKA NASL. D. D.
V LJUBLJANI